



P9_TA(2024)0361

Staidreamh maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht

Rún reachtach ó Pharlaimint na hEorpa an 24 Aibreán 2024 ar an togra le haghaidh rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 763/2008 agus Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 (COM(2023)0031 – C9-0010/2023 – 2023/0008(COD))

(An gnáthnós imeachta reachtach: an chéad léamh)

(C/2025/3787)

Tá Parlaimint na hEorpa,

- ag féachaint don togra ón gCoimisiún chuig Parlaimint na hEorpa agus chuig an gComhairle (COM(2023)0031),
 - ag féachaint d'Airteagal 294(2) agus d'Airteagal 338(1) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, ar dá mbun a thólaic an Coimisiún an togra do Pharlaimint na hEorpa (C9-0010/2023),
 - ag féachaint d'Airteagal 294(3) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh,
 - ag féachaint do thuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa an 27 Aibreán 2023 ⁽¹⁾,
 - ag féachaint do Riail 59 dá Rialacha Nós Imeachta,
 - ag féachaint do na tuairimí ón gCoiste um Shaoirsí Sibhialta, um Cheartas agus um Ghnóthaí Baile agus ón gCoiste um Fhorbairt Réigiúnach,
 - ag féachaint don tuarascáil ón gCoiste um Fhostaíocht agus um Ghnóthaí Sóisialta (A9-0284/2023),
1. ag glacadh a seasaimh ar an gcéad léamh mar a leagtar amach ina dhiaidh seo é;
 2. á iarraidh ar an gCoimisiún an t-ábhar a tharchur chuig Parlaimint na hEorpa arís má dhéanann sé téacs eile a chur in ionad a thogra, má dhéanann sé a thogra a leasú go substaintiúil nó má tá sé ar intinn aige a thogra a leasú go substaintiúil;
 3. á threorú dá hUachtarán a seasamh a chur ar aghaidh chuig an gComhairle, chuig an gCoimisiún agus chuig na parlaimintí náisiúnta.

⁽¹⁾ IO C 228, 29.6.2023, lch. 148.

P9_TC1-COD(2023)0008

Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa arna ghlacadh ar an gcéad léamh an 24 Aibreán 2024 d'fhonn go nglacfaí Rialachán (AE) 2024/... ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 763/2008 agus Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 (*)

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 338 de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa (⁽¹⁾),

Ag féachaint don tuairim ó Choiste na Réigiún (⁽²⁾),

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach,

De bharr an mhéid seo a leanas:

- (1) **Tá ról lárnach** ag staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht **i bpróisis ceaptha beartais agus chinnteoireachta agus, dá bhrí sin**, tá siad ag teastáil chun beartais an Aontais a dhearadh, a chur chun feidhme agus chun meastóireacht a dhéanamh orthu, go háirithe na beartais sin lena dtugtar aghaidh ar an athrú déimeagrafach, ar an aistriú glas agus an aistriú digiteach, ar an **gcreat chun** éifeachtúlacht fuinnimh, comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach a chur chun cinn, ar **phrionsabail Chólún Eorpach na gCeart Sóisialta a chur chun feidhme** agus ar Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe Chlár Oibre 2030 na Náisiún Aontaithe (NA) a bhaint amach **sa mhéad go dtagann siad faoi raon feidhme an Rialacháin seo**.
- (2) Tá tábhachtach le staidreamh daonra i gcás réimse leathan tascairí beartais agus úsáidtear é mar thagairt ar fud an Staidrimh Eorpaigh, go háirithe chun framaí samplála a sholáthar chun suirbhéanna ionadaíocha a dhéanamh ar dhaoine agus ar theaghlaigh, faoi Rialachán (AE) 2019/1700 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (⁽³⁾).
- (3) Tugann Comhairle na nGnóthaí Eacnamaíocha agus Airgeadais sainordú go rialta don Choiste um Beartas Eacnamaíoch chun measúnú a dhéanamh ar inbhuanaitheacht fhadtéarmach agus ar cháilíocht an airgeadais phoiblí ar bhonn réamh-mheastacháin daonra a chuireann Eurostat ar fáil. Úsáidtear na réamh-mheastacháin daonra freisin chun anailís a dhéanamh ar bheartais i gcomhthéacs an tseimeastair Eorpaigh. Ba cheart an staidreamh uile is gá chun réamh-mheastacháin daonra a sholáthar agus a fhoilsiú i gcomhréir le riachtanais faisnéise an Aontais a bheith ar fáil don Choimisiún (Eurostat).
- (4) De bhun Airteagal 175(2) den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE), tá ar an gCoimisiún tuairisciú do Pharlaimint na hEorpa, don Chomhairle, do Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta agus do Choiste na Réigiún gach 3 bliana ar an dul chun cinn atá déanta i leith comhtháthú eacnamaíoch, sóisialta agus críochach a bhaint amach. Teastaíonn sonraí réigiúnacha agus áitiúla, lena n-áirítear sonraí le haghaidh tíopaí críochacha éagsúla amhail réigiúin teorann, cathracha agus a limistéir uirbeacha fheidhmiúla, réigiúin chathracha, réigiúin tuaithe, réigiúin sléibhteacha agus oileánacha, chun na tuarascálacha sin a ullmhú agus chun faireachán rialta a dhéanamh ar fhorbairtí déimeagrafacha agus ar dhúshlán dhéimeagrafacha a d'fhéadfadh a bheith ann amach anseo i gcríoch an Aontais.

(*) Tá na hathruithe ar fud an téacs mar thoradh ar leasú 56 a ghlacadh. Léirítear téacs nua nó leasaithe le cló trom iodálach; léirítear téacs atá scríosta trí leas a bhaint as an tsiombail **■**.

(⁽¹⁾) IO C., lch..

(⁽²⁾) IO C., lch..

(⁽³⁾) Rialachán (AE) 2019/1700 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Deireadh Fómhair 2019 lena mbunaítear creat comhchoiteann le haghaidh staidreamh Eorpach a bhaineann le daoine agus le teaghlaigh, bunaithe ar shonraí ar an leibhéal aonair arna mbailiú ó shamplaí, lena leasaítear Rialacháin (CE) Uimh. 808/2004, (CE) Uimh. 452/2008 agus (CE) Uimh. 1338/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 1177/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Rialachán (CE) Uimh. 577/98 ón gComhairle (IO L 261I, 14.10.2019, lch. 1).

- (5) De bhun Airteagal 16(4) den Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE), tá tromlach cáilithe de chomhaltaí na Comhairle le sainiú *inter alia* ar bhonn dhaonra na mBallstát. Chun na críche sin, de bhun Airteagal 4(1) de Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*), tá oibleagáid ar na Ballstáit faoi láthair sonraí maidir leis an daonra iomlán ar an leibhéal náisiúnta a sholáthar don Choimisiún (Eurostat).
- (6) In 2017, d'fhorhnuigh an Coiste um an gCóras Staidrimh Eorpach (ESSC) Meabhrán Bhúdaipeist, inar sonraíodh an gá atá le staidreamh bliantúil i dtaobh mhéid agus shaintréithe áirithe sóisialta, eacnamaíocha agus déimeagrafacha an daonra agus le staidreamh feabhsaithe ó thaobh na himirce de. Chun go n-urramófar prionsabail an chomhionannais agus an neamh-idirdhealaithe maidir lena shaoránaigh i ngach gníomhaíocht agus cearta na saoránach aonair mar a chumhdaítear i gCairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh agus in Airteagail 10 agus 19 CFAE, **agus chun faireachán a dhéanamh ar dhul chun cinn i leith chur chun feidhme phrionsabail Chólún Eorpach na gCeart Sóisialta**, tá staidreamh iontaofa inchomparáide ag teastáil ón Aontas. Le Rialachán (AE) 2019/1700 soláthraítear creat le haghaidh bailiúcháin sonraí ó shamplaí lena lamháiltear do shonraí maidir le comhionannas agus neamh-idirdhealú a bhailiú a mhéid is féidir ar shamplaí agus anailís a dhéanamh ar roinnt gnéithe den chomhionannas agus den idirdhealú trí tháscairí socheacnamaíocha agus faisnéis ar eispéireas an idirdhealaithe a sholáthar. Ina theannta sin, déanann an Ghníomhaireacht um Chearta Bunúsacha (FRA) agus an Institiúid Eorpach um Chomhionannas Insce (EIGE) staidéir shonracha agus suirbhéanna tiomnaithe lenar féidir infhaighteacht an staidrimh comhionannais a leathnú tuilleadh ar leibhéal an Aontais. **Ina theannta sin, soláthraíonn an Foras Eorpach chun Dálaí Maireachtála agus Oibre a Fheabhsú (Eurofound) sonraí agus faisnéis a bhailítear trí bhithin suirbhéanna ar dhálaí maireachtála agus oibre.** Ba cheart an comhar agus comhordú idir na Ballstáit, an Coimisiún (Eurostat) agus na gníomhaireachtaí sin a fheabhsú tuilleadh chun freastal ar éilimh mhéadaithe úsáideoirí ar shonraí iontaofa cuimsitheacha i dtaobh comhionannas agus éagsúlacht san Aontas.
- (6a) **Iarradh freisin i Meabhrán Bhúdaipeist go gcuirfí feabhas ar staidreamh maidir leis an imirce agus go bhforbrófaí agus go gcuirfí chun feidhme sainmhínithe coiteanna a bhaineann leis an daonra agus leis an imirce, agus an gá atá le coincheapa agus sainmhínithe atá fóna ó thaobh staidrimh de, atá ábhartha agus infheidhme a bhunú i bhfianaise na gcineálacha imirce atá ag teacht chun cinn á gcur san áireamh. Le himeachtaí a tharla san am atá caite agus atá ar siúl faoi láthair, amhail tarraingt siar na Ríochta Aontaithe as an Aontas agus, iarmhairtí chogadh foghach na Rúise i gcoinne na hÚcráine agus géarchéimeanna daonnúla eile, leagtar béim ar a thábhachtaí atá staidreamh tráthúil mionsonraithe maidir leis an imirce agus cosaint idirnáisiúnta, atá ríthábhachtach chun forléargas a thabhairt ar sreafaí imirce chuig an Aontas, laistigh den Aontas agus ón Aontas.**
- (7) Chun spriocanna an Chomhaontaithe Ghlais don Eoraip a bhaint amach, teastaíonn staidreamh feabhsaithe maidir le húsáid fuinnimh agus éifeachtúlacht tithíochta, sonraí geografacha mionsonraithe ar dháileadh an daonra chomh maith le staidéir níos cuimsithí ar an ngaol atá idir an daonra agus tithíocht chun beartais éifeachtacha a fhorbairt agus a mheas. Le paindéim COVID-19 léiríodh an gá atá le staidreamh iontaofa, ardmhinicíochta agus tráthúla ar bhásanna san Aontas. Cé gur freastalaíodh ar riachtanais sonraí le bailiú deonach sonraí ó na Ballstáit chuig an gCoimisiún (Eurostat), teastaíonn sásra leormhaith ón Aontas le haghaidh bailiú éigeantach na sonraí sin laistigh den Chóras Staidrimh Eorpach (CSE) faoi réir na minicíochta, na tráthúlachta agus na mionsonraí is gá.
- (7a) **Chun faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn i gcur chun feidhme phrionsabail Chólún Eorpach na gCeart Sóisialta, phríomhspríocanna an Phlean Gníomhaíochta ghaolmhair agus na Ráthaíochta Eorpaí do Leanaí ar an leibhéal náisiúnta agus measúnú a dhéanamh ar thionchar dáileacháin an athraithe aeráide agus na mbeartas i gcoitinne, teastaíonn sásra leordhóthanach ón Aontas chun na sonraí sin a bhailiú go héigeantach laistigh de CSE, faoi réir na minicíochta, na tráthúlachta agus na mionsonraí is gá.**
- (8) Glacann Comhairle Eacnamaíoch agus Shóisialta na Náisiún Aontaithe, ar mholadh ó Choimisiún Staidrimh na Náisiún Aontaithe, rúin gach 10 mbliana maidir le daonra an Domhain agus áireamh tithíochta agus iarrann sí ar Bhallstáit na Náisiún Aontaithe daonáirimh agus áirimh thithíochta a thionóil i gcomhréir le moltaí idirnáisiúnta agus réigiúnacha agus trí shláine, iontaofacht, chruinneas agus luach thorthaí an daonáirimh agus an áirimh tithíochta a chaomhnú. Ba cheart na moltaí sin a chur san áireamh i staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht.
- (9) **Is cuspóir lárnach de chuid an Choimisiúin é oibleagáidí tuairiscithe a chuíchóiriú agus an t-ualach riaracháin a laghdú. An teachtaireacht ón gCoimisiún an 16 Márta 2023, dar teideal Long-term competitiveness of the EU: looking beyond 2030 [Iomaíochas fadtéarmach an Aontais: ag féachaint níos faide chun cinn ná 2030], arb é is aidhm di ceanglais tuairiscithe a chuíchóiriú agus a shimplíú 25 % le haghaidh gnóthais agus riarachán, ach gan**

(*) Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Samhain 2013 maidir le staidreamh déimeagrafach Eorpach (IO L 330, 10.12.2013, lch. 39).

an bonn a bhaint ó na cuspóirí beartais gaolmhara. Le Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle⁽⁵⁾ bunaíodh creat dlíthiúil i gcomhair fhorbairt, tháirgeadh agus scaipeadh an staidrimh Eorpaigh, bunaithe ar phrionsabail chomhchoiteanna staidrimh. Leagtar amach sa Rialachán sin na critéir cháilíochta agus tagraítear don ghá atá leis an ualach freagartha ar fhreagróirí suirbhéanna a íoslaghdu agus chun rannchuidiú leis an gcuipóir níos ginearálta maidir le hualaí riaracháin a laghdú. Le creat dlíthiúil nua le haghaidh staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht, ba cheart na critéir cháilíochta a leagtar amach sa Rialachán sin a chur chun feidhme **agus forbairt a dhéanamh orthu**, agus **an t-ualach riaracháin a laghdú** trí athúsáid éifeachtach agus éifeachtúil na bhfoinsí sonraí atá ar fáil, lena n-áirítear sonraí riaracháin, a chuimsiú.

- (10) Sa mheastóireacht ar an staidreamh atá ann cheana⁽⁶⁾ maidir le daonáirimh agus áirimh thithíochta san Aontas, léiríodh sa staidreamh maidir le sreafaí imirce idirnáisiúnta, líon imirceach agus fálacha saoránachta agus staidreamh déimeagrafaíochta go bhfuil feabhas suntasach ar an iomlán tagtha ar an staidreamh lena gcuimsítear Rialacháin (CE) Uimh. 862/2007⁽⁷⁾, (CE) Uimh. 763/2008⁽⁸⁾ agus (AE) Uimh. 1260/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle, i gcomparáid le staid 2005 nuair nach raibh an creat dlíthiúil reatha a bheith i bhfeidhm. D'fhéadfadh easpa comhleanúnachais agus inchomparáideachta a bheith i gceist leis an gcreat sin, áfach, rud ar cheart aghaidh a thabhairt air.
- (11) Leis an **athrú aeráide, an claochlú digiteach**, an staid dhéimeagrafach atá ag teacht chun cinn agus treochtaí imirce le déanaí cruthaíodh éilimh ar staidreamh Eorpach atá níos tráthúla, níos minice agus níos mionsonraithe maidir leis an daonra, **forbairtí socheacnamaíocha**, teagmhais bheatha agus tithíocht, lena n-áirítear sonraí faoi thopaicí nó faoi ghrúpaí atá éirithe níos ábhartha ar bhonn polaitiúil agus sochaíoch le 10 mbliana anuas. Ina theannta sin, níl an creat dlí atá ann cheana solúbtha go leor chun oiriúnú do riachtanais bheartais atá ag teacht chun cinn agus chun úsáid foinsí nua ar an leibhéal náisiúnta agus ar leibhéal an Aontais chumasú. Thairis sin, mar thoradh ar struchtúr an chreata dhlíthiúil reatha atá i bhfoirm trí rialachán ar leith, a glacadh ag amanna éagsúla, tá neamhréireachtaí bunúsacha sa staidreamh. Ar deireadh, ós rud é go scoirfidh Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 d'fheidhm a bheith aige an 31 Lúnasa 2028, tá gá le bunús dlí nua maidir leis an staidreamh déimeagrafach a bhailítear faoin Rialachán sin. Is gá, dá bhrí sin, creat nua atá níos comhleanúnaí agus níos solúbtha a chur in ionad an chreata dhlíthiúil reatha ar cheart codanna ábhartha de Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 a leasú leis agus Rialacháin (CE) Uimh. 763/2008 agus (AE) Uimh. 1260/2013 a aisghairm leis.
- (12) Cumhdaítear le hAirteagal 3 de Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 staidreamh faoi thír shaoránachta agus áit bhreithe an daonra chónaithe (líon na n-imirceach), faoi athruithe ar áiteanna cónaithe idir tíortha (sreafaí imirce idirnáisiúnta) agus faoi fhálacha saoránachta an phobail chónaithe, cé go mbaineann na staidrimh eile faoin Rialachán sin le nósanna imeachta riaracháin agus breithiúnacha a bhaineann le reachtaíocht inimirce agus le cosaint idirnáisiúnta. Tá dlúthnasc, dá bhrí sin, idir na staidrimh amhail dá dtagraítear in Airteagal 3 den Rialachán sin agus ba cheart go mbeidís comhsheasmhach leis na staidrimh maidir leis an daonra cónaitheach agus leis na hathruithe déimeagrafacha a foráladh faoi Rialacháin (CE) Uimh. 763/2008 agus (AE) Uimh. 1260/2013. Chun comhsheasmhacht bhunúsach a áirithiú, ba cheart, dá bhrí sin, na staidrimh sin a chomhtháthú in aon bhunús dlí amháin agus Airteagal 3 a scriosadh ó Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 ag an am céanna.
- (13) Ciallaítear leis an athrú mear atá ag teacht ar chineál roinnt saintréithe daonra agus tithíochta, go háirithe i ndáil le feiniméin dhéimeagrafacha, **shocheacnamaíocha** agus imirce, agus leis an ngá comhfhreagrach atá ann díriú ar bheartais agus iad a chur in oiriúint go mear, go bhfuil gá le staidreamh a bheith ar fáil ar bhonn tráthúil go luath i ndiaidh na tréimhse tagartha. Ba cheart, dá bhrí sin, tréimhsiúlacht agus tráthúlacht an staidrimh a chur chun cinn go follasach, **i gcás inar féidir trí úsáid a bhaint as sonraí riaracháin agus taifid riaracháin. Chuige sin, ba cheart do na Ballstáit acmhainní leormhaithe a chur ar fáil dá n-institiúidí staidrimh náisiúnta.**

⁽⁵⁾ Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2009 maidir le Staidreamh Eorpach agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE, Euratom) Uimh. 1101/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le tarchur sonraí atá faoi réir rúndacht staidrimh chuig Oifig Staidrimh na gComhphobal Eorpach, Rialachán (CE) Uimh. 322/97 ón gComhairle maidir le Staidreamh Comhphobail, agus Cinneadh 89/382/CEE, Euratom ón gComhairle lena mbunaítear Coiste um Chláir Staidrimh na gComhphobal Eorpach (IO L 87, 31.3.2009, lch. 164).

⁽⁶⁾ SWD(2023)13.

⁽⁷⁾ Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Iúil 2007 maidir le staidreamh Comhphobail i ndáil le himirce agus le cosaint idirnáisiúnta agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 311/76 ón gComhairle maidir le staidreamh i ndáil le hoibrithe ón gcoigríoch a thiomús (IO L 199, 31.7.2007, lch. 23).

⁽⁸⁾ Rialachán (CE) Uimh. 763/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 9 Iúil 2008 maidir le daonáirimh agus maidir le háirimh thithíochta (IO L 218, 13.8.2008, lch. 14).

- (14) Le Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽⁹⁾, bunaítear modheolaíocht ghreillebhunaithe chun tíopeolaíochtaí críochacha a shainiú, bunaithe ar dháileadh an daonra de réir cealla greille 1 km². Le Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2018/1799 ón gCoimisiún ⁽¹⁰⁾ mar ghníomh staidrimh díreach sealadach a ghabhann le daonáirimh agus áirimh thithíochta 2021, déantar foráil i leith aschuir thábhachtacha dhaonáirimh ar ghreille 1 km² uile-Eorpach. Ba cheart go n-áiritheofaí le creat dlíthiúil scaipeadh leantach ar staidrimh geothagartha daonra atá bunaithe ar ghreillí agus ar a leathnú chuig staidreamh tithíochta.
- (15) Ba cheart aonaid chríochacha agus greillí staidrimh a shainiú i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003.
- (16) Maidir le geochódú suíomhanna, ba cheart téama na n-aonad staidrimh i gcomhréir le hlarscríbhinn III a ghabhann le Treoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽¹¹⁾ a úsáid.
- (17) Ní mór an creat dlíthiúil reatha le haghaidh staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht a thabhairt cothrom le dáta lena áirithiú go ndéantar na próisis staidrimh atá scartha faoi láthair a chomhtháthú go leormhaith i gcreat comhchoiteann lena féidir le CSE freagairt go héifeachtach do riachtanais faisnéise nua an Aontais agus nuálaíocht staidrimh a spreagadh. Ní mór an t-aschur staidrimh ábhartha **a fheabhsú** ionas go mbeidh sé ábhartha i bhfianaise athruithe **agus dúshlán** dhéimeagrafacha, imirce, shóisialta agus eacnamaíocha, **lena dtacaítear le ceapadh beartas agus cinnteoireacht**.
- (18) Ba cheart an staidreamh feabhsaithe rialta (bliantúil agus fobhliantúil) maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht a bhunaítear ar fhoinsí riaracháin a chomhlánú le faisnéis ó dhaonáirimh chomhordaithe agus ó áirimh chomhordaithe thithíochta san Aontas a dhéantar gach 10 mbliana i gcomhréir le prionsabail agus moltaí na Náisiún Aontaithe. Chomh tábhachtach céanna, le daonáirimh daonra agus áirimh thithíochta tugtar deis uathúil go mbeidh staidreamh oifigiúil le feiceáil, ó thaobh oibriochtaí agus torthaí de.
- (19) Ba cheart go n-éireodh áirimh an Aontais níos cost-éifeachtúla trí leas iomlán a bhaint as an tsraith fhluirseach sonraí riaracháin atá ar fáil ar fud na mBallstát nó trí theaghlaim d'fhoinsí éagsúla, lena n-áirítear foinsí a bhaineann le hIdirlíon na nEarraí agus soláthar seirbhísí digiteacha **ar bhonn prótacail a thabhairt i gcrích idir institiúidí náisiúnta staidrimh na mBallstát agus soláthraithe sonraí ó bhunachair sonraí phríobháideacha**. Ba cheart dóibh **príobháideachas sonraí pearsanta a urramú trí na coimircí is gá a bhunú le haghaidh sonraí pearsanta a bhailiú chun aon mhí-úsáid a d'fhéadfadh a bheith ann a sheachaint agus chun cearta bunúsacha a ráthú. Ba cheart iad a úsáid freisin** chun an bhunlíne dhéimeagrafach a athbhunú agus chun suirbhéanna ar chumhdach na bhfoinsí sonraí riaracháin a chur san áireamh.
- (20) Ba cheart rochtain inbhuanaithe a bheith ag na Ballstáit agus ag an gCoimisiún (Eurostat) ar an réimse is leithne is féidir d'fhoinsí sonraí chun staidreamh Eorpach ardchaighdeán agus cost-éifeachtúil maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht a sholáthar. Ina leith sin, tá sé rithábachtach go bhfaigheann údarais staidrimh náisiúnta rochtain in am agus i dtráth ar na sonraí riaracháin atá faoi úinéireacht na riarachán poiblí ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach agus áitiúil, agus **go ligtear** dóibh iad a úsáid go mear, i gcomhréir le hAirteagal 17a de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009. Mar shampla, is féidir staidreamh maidir le héifeachtúlacht fuinnimh foirgneamh a bheith bunaithe ar shonraí riaracháin a bhaineann le heisiúint deimhnithe fuinnimh foirgneamh faoi Threoir 2010/31/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽¹²⁾. **Ba cheart do na húdarais staidrimh náisiúnta a bheith ábalta sonraí riaracháin ó na bunachair sonraí idir-inoibritheacha a athúsáid go hiomlán, ar mhodh rialta agus tráthúil, le haghaidh feidhmíocht fuinnimh foirgneamh atá ar fáil go náisiúnta de réir Threoir (AE) 2024/1275 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽¹³⁾**. Ní mór do na húdarais staidrimh náisiúnta a bheith páirteach freisin i gcinntí maidir le dearadh agus athfhorbairt foinsí ábhartha sonraí riaracháin chun a áirithiú gur féidir iad a athúsáid tuilleadh chun staidreamh oifigiúil a thiomnú.

⁽⁹⁾ Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Bealtaine 2003 maidir le haicmiú comhchoiteann aonad críochach le haghaidh staidrimh (NUTS) a bhunú (IO L 154, 21.6.2003, lch. 1).

⁽¹⁰⁾ Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2018/1799 ón gCoimisiún an 21 Samhain 2018 maidir le gníomhaíocht staidrimh dhíreach sealadach a bhunú chun topaicí roghnaithe dhaonra agus áireamh tithíochta 2021 a scaipeadh agus iad geochódaithe go greille 1 km² (IO L 296, 22.11.2018, lch. 19).

⁽¹¹⁾ Treoir 2007/2/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Márta 2007 lena mbunaítear Bonneagar d'Fhaisnéis Spáis sa Chomhphobal Eorpach (INSPIRE) (IO L 108, 25.4.2007, lch. 1).

⁽¹²⁾ Treoir 2010/31/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Bealtaine 2010 maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh (IO L 153, 18.6.2010, lch. 13).

⁽¹³⁾ Treoir (AE) 2024/1275 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Aibreán 2024 maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh (IO L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

- (21) Le blianta beaga anuas, forbraíodh bunachair sonraí agus córais idir-inoibritheachta chuimsitheacha ar leibhéal an Aontais a bhaineann le cónaí, teagmhais bheatha, saoránacht agus gluaisreachtaí imirce agus trasteorann an daonra amhail na cinn a bhunaítear faoi Rialachán (AE) Uimh. 910/2014 ⁽¹⁴⁾, (AE) 2018/1724 ⁽¹⁵⁾, (AE) 2019/817 ⁽¹⁶⁾ agus (AE) 2019/818 ⁽¹⁷⁾ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle. Soláthraítear faisnéis luachmhar iontu is féidir a athúsáid le haghaidh tiomsú agus dearbhú cáilíochta an staidrimh Eorpaigh maidir leis daonra agus maidir le tithíocht.
- (22) Ina leith sin, tá sé rithábachtach an Coimisiún (Eurostat) a chumasú chun na sonraí sin a athúsáid chun críoch staidrimh agus chun na críoch sin amháin faoi réir rialacha maidir le cosaint sonraí agus príobháideacht sonraí a chur i bhfeidhm go docht, de bhun Rialachán (AE) 2018/1725 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽¹⁸⁾. Ba cheart go mbeadh feidhm aige sin go háirithe maidir leis na sonraí staidrimh a stóráiltear sa lárstóras um thuairisciú agus staidreamh (CRRS) i gcomhréir le cuspóir CRRS a leagtar amach in Airteagal 39(1) de Rialachán (AE) 2019/817 agus in Airteagal 39(1) de Rialachán (AE) 2019/818 agus i gcomhréir leis na Rialacháin lena mbunaítear na córais a bhfuil a sonraí staidrimh stóráilte sa CRRS. Go sonrach, ós rud é go bhfuil CRRS chun sonraí staidrimh traschárais agus tuairisciú anailíseach a sholáthar chun críoch beartais, oibriúcháin agus cáilíochta sonraí, ba cheart don Choimisiún (Eurostat) comhoibriú le Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh chun Bainistiú Oibriochtúil a dhéanamh ar Chórais Mhórsála TF sa Limistéar Saoirse, Slándála agus Ceartais (eu-LISA), a mhéid is féidir, d'fhonn an staidreamh Eorpach is gá a sholáthar.
- (23) **Tagraíonn sonraí a choinnítear go príobháideach don mhéid ollmhór sonraí atá á gcoinneáil ag eintiteas príobháideach a fuarthas mar thoradh ar a ngníomhaíocht, sonraí a d'fhéadfadh údaráis staidrimh agus an Coimisiún (Eurostat) a úsáid chun staidreamh oifigiúil a tháirgeadh.** Leis na sonraí sin, is féidir feabhas a chur ar chumhdach, ar thráthúlacht agus ar acmhainneachtaí freagartha ar ghéarchéimeanna an staidrimh Eorpaigh maidir leis an daonra agus le tithíocht nó ■ nuálaíocht staidrimh a chumasú. Tá an ionchasacht ag na sonraí sin staidreamh déimeagrafaíochta agus imirce atá ann cheana a chomhlánú, nuálaíocht staidrimh a sholáthar agus fiú fónamh chun luath-mheastacháin a sholáthar **agus cosaint chearta agus shaoirsí na sealbhóirí sonraí á háirithiú ag an am céanna.** Ba cheart rochtain a bheith ag na hinstiúidí staidrimh náisiúnta agus ag údaráis náisiúnta inniúla eile agus ag an gCoimisiún (Eurostat) ar na sonraí sin agus ar úsáid na sonraí sin **agus dul i gcomhar leis na sealbhóirí sonraí príobháideacha i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 223/3009.**
- (24) Chun inchomparáideacht an Staidrimh Eorpaigh maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht ar leibhéal an Aontais a áirithiú, tá sé bunriachtanach go n-úsáidtear sainmhínithe comhchoiteanna daonra agus go gcuirtear chun feidhme ar bhealach comhchuibhithe iad. Chun an bonn daonra comhchuibhithe aonair a chur chun feidhme go comhsheasmhach, go láidir agus go costéifeachtach agus torthaí tráthúla á n-áirithiú ag an am céanna, ba cheart go bhféadfaí teicnící samhaltaithe agus **modhanna staidrimh atá bunaithe ar an eolaíocht** a chur i bhfeidhm amhail 'comharthaí beatha', **i gcás inarb iomchuí.**
- (25) Ba cheart do na Ballstáit a gcuid sonraí agus meiteashonraí a sholáthar i bhfoirm leictreonach i bhformáid theicniúil iomchuí a sholáthraíonn an Coimisiún. Ba cheart caighdeáin idirnáisiúnta, amhail an tionscnamh um Malartú Sonraí agus Meiteashonraí Staidrimh, agus caighdeáin staidrimh nó theicniúla a fhorbraítear laistigh den Aontas, amhail caighdeáin maidir le meiteashonraí agus bailíochtú nó prionsabail an Chreata Eorpaigh Idir-inoibrithe, a úsáid a mhéid is ábhartha le haghaidh staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht. D'fhormhuinigh CCSE caighdeáin CSE le haghaidh meiteashonraí agus tuarascálacha cáilíochta, i gcomhréir le hAirteagal 12 de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009. Tá na caighdeáin sin chun rannchuidiú le comhchuibhiú an dearbhaithe cáilíochta agus an tuairiscithe cáilíochta faoin Rialachán seo agus ba cheart iad a thabhairt isteach dá bhrí sin.

⁽¹⁴⁾ Rialachán (AE) Uimh. 910/2014 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Iúil 2014 maidir le ríomh-shainaitheantas agus seirbhísí iontaoibhe le haghaidh ríomh-idirbheart sa mhargadh inmheánach agus lena n-aisghairtear Treoir 1999/93/CE (IO L 257, 28.8.2014, lch. 73).

⁽¹⁵⁾ Rialachán (AE) Uimh. 2018/1724 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 2 Deireadh Fómhair 2018 maidir le pointe rochtana aonair digiteach a bhunú chun rochtain ar fhaisnéis, ar nósanna imeachta agus ar sheirbhísí cúnamh agus réitigh fadhbanna a sholáthar agus lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 1024/2012 (IO L 295, 21.11.2018, lch. 1).

⁽¹⁶⁾ Rialachán (AE) 2019/817 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2019 maidir le creat a bhunú le haghaidh idir-inoibritheacht idir córais faisnéise AE i réimse na dteorainneacha agus na víosaí agus lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 767/2008, (AE) 2016/399, (AE) 2017/2226, (AE) 2018/1240, (AE) 2018/1726 agus (AE) 2018/1861 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Cinntí 2004/512/CE agus 2008/633/CGB ón gComhairle, (IO L 135, 22.5.2019, lch. 27).

⁽¹⁷⁾ Rialachán (AE) 2019/818 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 20 Bealtaine 2019 maidir le creat a bhunú le haghaidh idir-inoibritheacht idir córais faisnéise AE i réimse an chomhair póilíneachta agus an chomhair bhreithiúnaigh, an tearmainn agus na himirce agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2018/1726, (AE) 2018/1862 agus (AE) 2019/816 (IO L 135, 22.5.2019, lch. 85).

⁽¹⁸⁾ Rialachán (AE) 2018/1725 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2018 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil ag institiúidí, comhlachtaí, oifigí agus gníomhaireachtaí an Aontais agus maidir le saorghluaisceacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 45/2001 agus Cinneadh Uimh. 1247/2002/CE, IO L 295, 21.11.2018, lch. 39.

- (26) Ba cheart don staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíocht na critéir cháilíochta a chomhlíonadh maidir le hábharthacht, cruinneas, tráthúlacht agus poncúlacht, inrochtaineacht agus soiléire, inchomparáideacht agus comhleanúnachas a shonraítear i Rialachán (CE) Uimh. 223/2009. Ba cheart cáilíocht na staidreamh sin a fheabhsú a mhéid a thagann éabhlóid ar riachtanais an Aontais, **agus ba cheart sásraí a bhunú chun aghaidh a thabhairt ar chásanna ionchasacha i gcás nach ráthaítear cáilíocht na sonraí**. Ba cheart torthaí iomchuí ón measúnú cáilíochta a dhéanann an Coimisiún (Eurostat) a bheith ar fáil go poiblí d'úsáideoirí staidrimh **trí rochtain saor in aisce agus éasca ar an staidreamh sin a áirithiú** trí bhunachair shonraí an Choimisiúin (Eurostat) ar a shuíomh gréasáin agus ina chuid foilseachán.
- (26a) *Ba cheart don staidreamh Eorpach maidir le daonra agus tithíocht aghaidh a thabhairt ar an easpa leanúnach sonraí maidir le grúpaí leochaileacha, eadhon grúpaí daonra a bhfuil sé deacair teacht orthu, amhail daoine atá ina gcónaí in institiúidí (e.g. institiúidí míleata, institiúidí ceartúcháin agus pionóis, suanliosanna scoile agus ollscoile, institiúidí reiligiúnacha, ospidéal, ionaid chúraim chónaithe, institiúidí do dhaoine faoi mhíchumas agus dílleachtlannta), daoine os cionn 75 bliana d'aois, daoine faoi mhíchumas, daoine gan dídean, daoine a mbaineann cúlra imirceach leo agus daoine gan stát. Chun an bhearna sonraí sin a dhúnadh agus chun neamhionannais shóisialta agus eacnamaíocha a eascraíonn aisti a chosc, ba cheart do na Ballstáit straitéisí agus réitigh spriocdhírthe a fhorbairt chun sonraí a bhailiú faoi ghrúpaí daonra a bhfuil sé deacair teacht orthu, go háirithe maidir le pobail a aimsiú, teagmháil a dhéanamh leo, áitiú orthu agus iad a chur faoi agallamh.*
- (26b) *Le beartais leormhaithe, tráthúla agus éifeachtacha éilítear sonraí iontaofa agus inchomparáide, atá chomhiomlánú de réir inscne, aoise agus, i gcás inarb ábhartha, náisiúntachta, stádais shocheacnamaíoch, limistéar geografach, agus saintréithe eile i gcomhréir leis na prionsabail staidrimh a leagtar síos in Airteagal 338(1) CFAE agus i gCód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh agus sa Chreat um Dhearbhu Cáilíochta de chuid CSE. Tá na sonraí sin ábhartha chun tuiscint níos fearr a fháil ar threochtaí daonra agus tithíochta, chun idirdhealú trasnach a chomhrac agus chun beartais, cuspóirí agus gníomhaíochtaí polaitiúla an Aontais a chur chun feidhme agus a mheasúnú, amhail prionsabail Chólún Eorpach na gCearta Sóisialta, an Ráthaíocht Eorpach do Leanaí, Straitéis Cúraim na hEorpa, an Straitéis Eorpach maidir le Cearta Daoine faoi Míchumas agus an tArdán Eorpach chun an Easpa Dídine a Chomhrac, a bhfuil gach ceann acu ag brath go mór ar shonraí faoi líonta tí agus teaghlaigh. Ba cheart dí-chomhiomlánú staidrimh de réir míchumais a spreagadh trí fhoinsí sonraí riaracháin atá ann cheana agus foinsí nua sonraí riaracháin a úsáid, ar cheart an úsáid a bhaintear astu a mhéadú chun féachaint le míchumas a shainaithint. Ní foláir bailiú agus úsáid na sonraí sin a dhéanamh agus lánurraim á tabhairt do chaighdeán an Aontais agus do chaighdeán náisiúnta maidir le príobháideacht agus cearta bunúsacha, go háirithe i gcás ina bhfuil staidrimh a bhaineann le mionaoisigh i gceist. Ba cheart dí-chomhiomlánú de réir inscne léiriú a thabhairt ar na sonraí atá ar fáil sna Ballstáit. Is féidir le daoine an tríú inscne a chlárú go dlíthiúil i roinnt Ballstát faoi láthair, agus is minic gur inscne neodrach a bhíonn i gceist. Ní dhéantar difear leis an Rialachán seo do na rialacha náisiúnta ábhartha lena dtugtar éifeacht don chlárú mar sin.*
- (27) Cuimsítear i Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 rialacha maidir le soláthar sonraí ó na Ballstáit chuig an gCoimisiún (Eurostat) agus maidir le húsáid na sonraí sin, lena n-áirítear maidir le tarchur agus cosaint sonraí rúnda. Ba cheart go n-áiríteofaí leis na bearta arna nglacadh i gcomhréir leis an Rialachán sin go ndéantar sonraí rúnda a sholáthar agus a úsáid chun críoch staidrimh agus chun na gcríoch sin amháin i gcomhréir le hAirteagal 21 agus 22 den Rialachán sin.
- (28) Tá ar an gCoimisiún (Eurostat) urraim a thabhairt do rúndacht staidrimh na sonraí a sholáthraíonn ag na Ballstáit de bhun Rialachán (CE) Uimh. 223/2009. Maidir le staidreamh daonra a bhailítear faoin Rialachán seo, ba cheart forbairt a dhéanamh ar chur chuige comhchuibhithe i leith ardchaighdeán na gcomhiomlán Eorpach a áirithiú agus lena seachnaítear nochtadh sonraí rúnda in aschuir staidrimh, lena seachnaítear sochtadh sonraí a mhéid is féidir.
- (29) Níltear ábalta i gcónaí le foinsí sonraí atá ar fáil ar an leibhéal náisiúnta léiriú beacht a thabhairt ar an bhfeiniméin a bhaineann le saorghluaiseacht daoine san Aontas, ar rochtain daoine ar sheirbhísí trasteorann maidir le teagmhais bheatha dhéimeagrafacha agus ar fheidhmiú na gceart atá ag daoine maoin tithíochta a cheannach agus a shealbhú, a úsáidtear mar phríomhchóiríocht, mar chóiríocht saoire agus mar chóiríocht thánaisteach ar fud an Aontais. Tá **neamhréireachtaí** ann freisin sna sreafaí imirce déthaobhacha agus deacrachtaí grúpaí daonra a thomhas, mar shampla, i measc an daonra imirceach, daoine gan dídean nó daoine gan stát. Dá bhrí sin, chun críoch staidreamh daonra agus imirce a thiomsú agus cáilíocht na sonraí sin a áirithiú, ba cheart comhroinnt sonraí a threisiú agus a mheas mar fhoinsí sonraí eile fós. Féadfaidh comhroinnt neartaithe sonraí dá leithéid réimse leathan sonraí ábhartha a chumhdach, idir shonraí ar léir nach féidir aonaid staidrimh a shainaithint leo, go díreach nó go hindíreach, agus sonraí a d'fhéadfadh a bheith faoi réir ceanglais rúndachta staidrimh. Ba cheart do na Ballstáit, ar mhaithe leo féin agus chun leasa na mBallstát eile, páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí comhroinnte sonraí, lena n-áirítear i dtreoirthionscail ina ndéantar measúnú ar réitigh shlána nuálacha. Ba cheart don Choimisiún (Eurostat) bonneagar slán a bhunú chun an chomhroinnt sonraí sin a éascú agus na coimircí riachtanacha uile á n-áirithiú **le haghaidh cosaint sonraí**.

I

- (31) Níor cheart sonraí rúnda a chomhroinnt ach amháin ar bhonn iarratais lena dtugtar údar cuí leis an ngá atá leis na sonraí sin a chomhroinnt i gcomhréir le Caibidil V de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009.
- (32) San fhadtearma, ba cheart, **mar shampla**, go rachadh aitheantóirí aonair digiteacha a bhunaítear ar leibhéal an Aontais le Rialachán (AE) Uimh. 910/2014, **chun tairbhe** do na hiarrachtaí comhoibríocha a dhéantar in CSE ar shaincheisteanna cáilíochta staidrimh trasteorann a mhaolú, amhail comhaireamh dubailte chónaitheoirí an Aontais a bhfuil saoirse gluaiseachta á teachtadh acu.
- (33) Ní dochar an Rialachán seo do Rialachán (AE) 2016/679 ⁽¹⁹⁾ ná (AE) 2018/1725 ná do Threoir 2002/58/CE ⁽²⁰⁾ ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle. Faoi chuimsiú a raoin feidhme faoi seach, beidh feidhm ag na Rialacháin deiridh sin i leith próiseáil sonraí pearsanta faoin Rialachán seo, **agus é á chur san áireamh freisin gur sonraí rúnda staidrimh iad sonraí pearsanta a phróiseáiltear chun críoch staidrimh ar mhaithe le leas an phobail, faoi réir prionsabail na rúndachta staidrimh. Dá bhrí sin, níor cheart na sonraí sin a úsáid ach amháin chun críoch staidrimh agus níor cheart iad a úsáid riamh le haghaidh bearta nó cinntí a bhaineann le haon duine nádúrtha ar leith. Ba cheart sonraí anaithnide nó sonraí bréagaimnithe a úsáid más féidir chun sonraí pearsanta a phróiseáil, a chomhroinnt agus a chartlannú chun críoch staidrimh faoin Rialachán seo chun na coimircí a ghlactar faoi Airteagal 89 de Rialachán (AE) 2016/679 agus Airteagal 13 de Rialachán (AE) 2018/1725 a ráthú. I gcás ina bpróiseáiltear sonraí pearsanta de réir Rialachán (AE) 2016/679 nó Rialachán (AE) 2018/1725, ba cheart prionsabail na dlíthiúlachta, na cothroime, na trédhearcachta agus an chruinnis, an teorannaithe de réir cuspóra, an íoslaghdaíthe sonraí, an teorannaithe stórála agus na sláine agus na rúndachta a chur i bhfeidhm go hiomlán. Ar an gcaoi chéanna, ba cheart feidhm a bheith ag na prionsabail staidrimh a leagtar amach in Airteagal 2 de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 agus a fhorbraítear a thuilleadh i gCód Cleachtais an Staidrimh Eorpaigh.**
- (34) Ba cheart staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíochta a fhorbairt chun aird a thabhairt ar riachtanais sonraí atá ag teacht chun cinn de bharr tosaíochtaí beartais atá ag athrú, chomh maith le hathruithe ar an staid dhéimeagrafach, imirce, shóisialta nó eacnamaíoch san Aontas. Ba cheart don Choimisiún (Eurostat) tabhairt faoi staidéir phíolótacha agus féidearthachta ina ndéanfar measúnú ar a indéanta atá na hoiriúnuithe lena mbaineann de réir mar is iomchuí agus ba cheart dó gnéithe amhail costais agus ualaí riaracháin ar na Ballstáit agus infhaighteacht foinsí iomchuí sonraí a chur san áireamh. **Agus na staidéir sin á n-ullmhú, ba cheart don Choimisiún ionadaíochas na staidéar a áirithiú ar leibhéal an Aontais, ina léirítear éagsúlachtaí réigiúnacha. Ba cheart don Choimisiún (Eurostat) meastóireacht a dhéanamh ar thorthaí na staidéar i gcomhar leis na Ballstáit.**
- (35) Chun treochtaí déimeagrafacha, eacnamaíocha agus sóisialta, **forbairtí teicneolaíocha agus an gá atá le beartais deaspriocdhírithie a dhearadh ar bhealach tráthúil a chur san áireamh**, ba cheart an chumhacht chun gníomhartha a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 290 CFAE a tharmligeann chuig an gCoimisiún chun liosta, tuairisc, tréimhsiúlachtaí agus amanna tagartha na dtpaici mionsonraithe a chumhdaítear le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíocht a leasú; an tréimhsiúlacht agus na hamanna tagartha san Iarscríbhinn a ghabhann leis an Rialachán seo a thabhairt cothrom le dáta agus an fhaisnéis atá le soláthar ag na Ballstáit a shonrú ar bhonn *ad hoc*. Tá sé tábhachtach, go háirithe, go dtéann an Coimisiún i mbun comhairliúcháin iomchuí le linn a chuid oibre ullmhúcháin, lena n-áirítear ar leibhéal na saineolaithe, agus go ndéantar na comhairliúcháin sin i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr ⁽²¹⁾. Go sonrach, chun rannpháirtíocht chomhionann in ullmhú na ngníomhartha tarmligthe a áirithiú, faigheann Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle na doiciméid uile ag an am céanna leis na saineolaithe sna Ballstáit, agus bíonn rochtain chórasach ag a gcuid saineolaithe ar chruinnithe ghrúpaí saineolaithe an Choimisiúin a bhíonn ag déileáil le hullmhú na ngníomhartha tarmligthe.

⁽¹⁹⁾ Rialachán (AE) 2016/679 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 27 Aibreán 2016 maidir le daoine nádúrtha a chosaint i ndáil le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le saorghluaiseacht sonraí den sórt sin, agus lena n-aisghairtear Treoir 95/46/CE (An Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí) (IO L 119, 4.5.2016, lch.1).

⁽²⁰⁾ Treoir 2002/58/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 12 Iúil 2002 maidir le sonraí pearsanta a phróiseáil agus maidir le príobháideacht a chosaint san earnáil cumarsáide leictreonaí (an Treoir um príobháideacht agus cumarsáid leictreonach) (IO L 201, 31.7.2002, lch. 37).

⁽²¹⁾ IO L 123, 12.5.2016, lch. 1.

(35a) Léirítear tábhacht an staidrimh Eorpaigh mar chuid ríthábhachtach den chinnteoireacht atá bunaithe ar fhianaise sa chreat clárscidealaithe agus maoiniúcháin a bhunaítear le Rialachán (AE) 2021/690 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽²²⁾ chun staidreamh Eorpach a fhorbairt, a tháirgeadh agus a scaipeadh (Clár an Mhargaidh Aonair). Ba cheart do na Ballstáit a bheith ábalta iarratas ar thacaíocht airgeadais ó Chlár an Mhargaidh Aonair agus ón Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil a bhunaítear le Rialachán (AE) 2021/240 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽²³⁾ a dhéanamh i gcomhréir le cuspóirí agus rialacha na n-ionstraimí sin, chun a gcórais staidrimh náisiúnta a oiriúnú, feabhas a chur ar mhodheolaíocht agus ar cháilíocht sonraí maidir le staidreamh agus pleanáil agus bailiú sonraí ad hoc a chur chun feidhme faoin Rialachán seo.

(36) I gcomhréir leis an Rialachán (AE, Euratom) 2018/1046 ⁽²⁴⁾ agus (AE, Euratom) Uimh. 883/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽²⁵⁾ agus Rialachán (CE, Euratom) Uimh. 2988/95 ⁽²⁶⁾, (Euratom, CE) Uimh. 2185/96 ⁽²⁷⁾ agus (AE) 2017/1939 ón gComhairle ⁽²⁸⁾, táthar chun leasanna airgeadais an Aontais a chosaint trí bhíthin bearta comhréireacha, lena n-áirítear bearta a bhaineann le neamhrialtachtaí a chosc, a bhrath, a cheartú agus a imscrúdú, lena n-áirítear calaois, le haisghabháil na gcistí a cailltear, a íoctar go mícheart nó a úsáidtear go mícheart agus, i gcás inarb iomchuí, le pionóis riaracháin a fhorchur. Go háirithe, i gcomhréir le Rialachán (Euratom, CE) Uimh. 2185/96 agus (AE, Euratom) Uimh. 833/2013, tá sé de chumhacht ag an Oifig Eorpach Frith-Chalaoise (OLAF) imscrúduithe riaracháin a dhéanamh, lena n-áirítear seiceálacha agus cigireachtaí ar an láthair, d'fhonn a shuí ar tharla calaois, éilliú nó aon ghníomhaíocht neamhdhleathach eile a dhéanann difear do leasanna airgeadais an Aontais. Tugtar de chumhacht d'Oifig an Ionchúisitheora Phoiblí Eorpaigh (OIPE), i gcomhréir le Rialachán (AE) 2017/1939, cionta coiriúla a dhéanann difear do leasanna airgeadais an Aontais a imscrúdú agus a ionchúiseamh, mar a fhoráiltear i dTreoir (AE) 2017/1371 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽²⁹⁾. I gcomhréir le Rialachán (AE, Euratom) 2018/1046, aon duine nó aon eintiteas a fhaigheann cistiú ón Aontas ní mór dó comhoibriú go hiomlán i gcosaint leasanna airgeadais an Aontais, na cearta agus an rochtain is gá a thabhairt don Choimisiún, do OLAF, don Chúirt Iniúchóirí agus, i leith na mBallstát sin atá rannpháirteach sa chomhar feabhsaithe de bhun Rialachán (AE) 2017/1939, OIPE, agus a áirithiú go ndéanfaidh aon tríú páirtí a bheidh páirteach i gcur chun feidhme cistí ón Aontas cearta coibhéiseacha a dheonú.

(37) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir leis an Rialachán seo a chur chun feidhme i ndáil le sonraíocht na gceanglas sonraí agus meiteashonraí, formáidí teicniúla agus nósanna imeachta maidir le soláthar sonraí agus meiteashonraí, ábhar agus struchtúr tuarascálacha cáilíochta, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽³⁰⁾.

⁽²²⁾ Rialachán (AE) 2021/690 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 28 Aibreán 2021 lena mbunaítear clár don mhargadh inmheánach, d'iomaióchas fiontar, lena n-áirítear fiontair bheaga agus mheánmhéide, do réimse na bplandaí, na n-ainmhithe, an bhia agus na beatha, agus don staidreamh Eorpach (Clár an Mhargaidh Aonair) agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE) Uimh. 99/2013, (AE) Uimh. 1287/2013, (AE) Uimh. 254/2014 agus (AE) Uimh. 652/2014 (IO L 153, 3.5.2021, lch. 1).

⁽²³⁾ Rialachán (AE) 2021/240 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 10 Feabhra 2021 lena mbunaítear Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil (IO L 57, 18.2.2021, lch. 1).

⁽²⁴⁾ Rialachán (AE, Euratom) 2018/1046 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Iúil 2018 maidir leis na rialacha airgeadais is infheidhme maidir le buiséad ginearálta an Aontais, lena leasaítear Rialachán (AE) Uimh. 1296/2013, (AE) Uimh. 1301/2013, (AE) Uimh. 1303/2013, (AE) Uimh. 1304/2013, (AE) Uimh. 1309/2013, (AE) Uimh. 1316/2013, (AE) Uimh. 223/2014, (AE) Uimh. 283/2014, agus Cinneadh Uimh. 541/2014/AE agus lena n-aisghairtear Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 966/2012 (IO L 193, 30.7.2018, lch. 1).

⁽²⁵⁾ Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 883/2013 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Meán Fómhair 2013 maidir le himscrúduithe a dhéanann an Oifig Eorpach Frith-Chalaoise (OLAF) agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 1073/1999 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus Rialachán (Euratom) Uimh. 1074/1999 ón gComhairle (IO L 248, 18.9.2013, lch. 1).

⁽²⁶⁾ Rialachán (CE, Euratom) Uimh. 2988/95 ón gComhairle an 18 Nollaig 1995 maidir le cosaint ar leasanna airgeadais na gComhphobal Eorpach (IO L 312, 23.12.1995, lch. 1).

⁽²⁷⁾ Rialachán (Euratom, CE) Uimh. 2185/96 ón gComhairle an 11 Samhain 1996 maidir le seiceálacha agus cigireachtaí ar an láthair arna ndéanamh ag an gCoimisiún chun leasanna airgeadais na gComhphobal Eorpach a chosaint i gcoinne na calaoise agus neamhrialtachtaí eile (IO L 292, 15.11.1996, lch. 2).

⁽²⁸⁾ Rialachán (AE) 2017/1939 ón gComhairle an 12 Deireadh Fómhair 2017 lena gcuirtear chun feidhme comhar feabhsaithe maidir le bunú Oifig an Ionchúisitheora Phoiblí Eorpaigh (OIPE) (IO L 283, 31.10.2017, lch. 1).

⁽²⁹⁾ Treoir (AE) 2017/1371 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Iúil 2017 maidir leis an gcomhrac in aghaidh na calaoise ar leasanna airgeadais an Aontais trí bhíthin an dlí choiriúil (IO L 198, 28.7.2017, lch. 29).

⁽³⁰⁾ Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lgh. 13).

- (38) I gcás ina mbeadh gá, de bharr chur chun feidhme an Rialacháin seo, nó na ngníomhartha tarmligthe agus na ngníomhartha cur chun feidhme arna nglacadh dá bhun, le mórathruithe ar chóras staidrimh náisiúnta Ballstáit maidir le soláthar sonraí a bhfuil tréimhsiúlacht níos lú ná 10 mbliana ag baint leis, ba cheart go mbeadh an Coimisiún ábalta, i gcásanna cuí-réasúnaithe agus ar feadh tréimhse theoranta, maoluithe a dheonú do na Ballstáit lena mbaineann.
- (39) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóir an Rialacháin seo, eadhon an staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíocht a sholáthar go córasach, a bhaint amach go leordhóthanach agus, ar chúiseanna comhsheasmhachta agus inchomparáideachta, gur fearr is féidir é a bhaint ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh chun an cuspóir sin a bhaint amach, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 CAE. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú.
- (40) Chuathas i gcomhairle leis an Maoirseoir Eorpach ar Chosaint Sonraí i gcomhréir le hAirteagal 42(1) de Rialachán (AE) 2018/1725 agus thug sé a thuairim uaidh an **16 Márta 2023**.
- (41) Chuathas i gcomhairle leis an gCoiste um an gCóras Staidrimh Eorpach,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

Ábhar

Bunaítear leis an Rialachán seo creat coiteann dlí chun staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht a fhorbairt, a chur ar fáil agus a scaipeadh.

Airteagal 2

Sainmhínithe

Chun críche an Rialacháin seo, beidh feidhm ag na sainmhínithe seo a leanas:

- (1) ciallaíonn ‘saoránacht’ an nasc dlí faoi leith idir duine nádúrtha agus a Stát, a rinneadh de bharr gur ann a rugadh é nó í, nó a rinneadh de bharr eadóirseachta, cé acu an eadóirseacht trí dhearbhu, de rogha, trí phósadh nó trí uchtú a bhí ann nó eadóirseacht trí aon mhodh eile i gcomhréir leis an dlí náisiúnta;
- (2) ciallaíonn ‘gnátháit chónaithe’ an áit a gcaitheann duine an sos laethúil go hiondúil, is cuma é a bheith as láthair go sealadach chun críoch áineasa, saoire, cuairteanna ar chairde agus ar ghaolta, gnó, cóireála leighis nó oilithreachta reiligiúnaí. Ní mheasfar ach na daoine seo a leanas mar ghnáthchónaitheoirí i gceantar geografach sonrath:
 - (a) iad siúd a raibh cónaí orthu ina ngnátháit chónaithe an chuid is mó den am sa 12 mhí roimh agus lena n-áirítear an dáta tagartha; or
 - (b) daoine a tháinig go dtí a ngnátháit chónaithe le linn an 12 mhí roimh an dáta tagartha, an dáta sin san áireamh, agus a bhfuil sé ar intinn acu, nó a bhfuil coinne acu leis, fanacht ann an chuid is mó den am go ceann 12 mhí ar a laghad i ndiaidh dóibh teacht;
- (3) ciallaíonn ‘comharthaí beatha’ aon fhaisnéis lena léirítear láithreacht agus gnátháit chónaithe iarbhir duine ar chríoch an leasa, lena n-áirítear faisnéis a fhaightear ó aon fhoinsé iomchuí nó teaghlaim díobh, lena n-áirítear rianta digiteacha a bhaineann leis an duine;
- (4) **I**
- (5) ciallaíonn ‘imirce idirnáisiúnta’ an teagmhas lena mbunaíonn duine a ghnátháit nó a gnátháit chónaithe i gcríoch Ballstáit nó tríú tír, i gcás ina raibh gnáthchónaí air nó uirthi roimhe seo i mBallstát nó i dtríú tír eile;
- (6) ciallaíonn ‘imírceach’ duine a chuaigh ar imirce idirnáisiúnta le linn na tréimhse tagartha chun a ghnátháit nó a gnátháit chónaithe nua a bhunú laistigh den tír thuairiscithe;
- (7) ciallaíonn ‘eisirceach’ duine a chuaigh ar imirce idirnáisiúnta le linn na tréimhse tagartha chun a ghnátháit nó a gnátháit chónaithe nua a bhunú lasmuigh den tír thuairiscithe, i gcás ina raibh gnáthchónaí air nó uirthi roimhe seo sa tír thuairiscithe;
- (8) ciallaíonn ‘imirce inmheánach’ an teagmhas lena n-athraíonn duine a ghnátháit nó a gnátháit chónaithe laistigh de chríoch na tíre tuairiscithe;

- (8a) *ciallaíonn ‘grúpaí daonra a bhfuil sé deacair teacht orthu’ grúpaí daoine aonair a bhfuil bac iarbhír nó braite ann i leith a gcuimsithe iomláin ionadaíoch nó sainaitheanta maidir le bailiú sonraí staidrimh, de bharr easpa cumhdaigh na ngrúpaí faoi seach nó de bharr easpa saintréithe sonracha chun iad a shainaitheint;*
- (9) ciallaíonn **‘ait’** chónaithe’ déanmhas sealadach nó buan, foscadh nó áit lóistín ina gcónaíonn duine amháin nó níos mó, gan beann ar a bhfuil sé deartha nó ceaptha mar áit chónaithe don duine;
- (10) **■** Is ionann **‘teaghaisí’** traidisiúnta’ agus **‘áitreabh ar leithligh agus neamhspleách go struchtúrtha i suíomhanna seasta atá deartha mar áit chónaithe bhuan do dhaoine agus atá, ar an dáta tagartha:**
- (a) *in úsáid mar ghnátháit chónaithe;*
- (b) *neamháitithe; nó*
- (c) *in úsáid mar theaghais thánaisteach nó shéasúrach.*
- (x) *ciallaíonn ‘áitreabh ar leithligh’ áitribh atá timpeallaithe le ballaí agus clúdaithe le díon nó síleáil ar bhealach inar féidir le duine amháin nó níos mó ná sin a bheith ina chónaí ann gan bheith spleách ar dhaoine eile;*
- (xx) *ciallaíonn ‘áitreabh neamhspleách’ áitreabh a bhfuil rochtain dhíreach ar an áit ar fáil ó shráid nó staighre, pasáiste, dorchla nó talamh;*
- (11) ciallaíonn ‘foirgneamh a bheartaítear chun cónaí ann’ buandéanmhas ina gcuimsítear teaghais thraidisiúnta amháin nó níos mó nó a bheartaítear a úsáid mar thithíocht institiúideach nó mar thithíocht chomhchoiteann;
- (12) ciallaíonn ‘líon tí’ grúpa de bheirt nó níos mó a roinneann áit chónaithe **■** nó duine aonair nach cuid d’aon líon tí eile é nó í;
- (12a) *ciallaíonn ‘institiúid’ áit chónaithe chomhchoiteann chun críche cónaithe fhadtéarmaigh agus soláthar seirbhísí le haghaidh an tsaoil laethúil do ghrúpa daoine;*
- (13) ciallaíonn ‘teaghlach’ grúpa de bheirt daoine nó níos mó a chónaíonn **an chuid den am** sa líon tí céanna agus atá gaolta trí thuismitheoireacht nó trí pháirtnéireacht phósta, chláraithe nó aontais chomhthoiligh;
- (14) ciallaíonn ‘taifid riaracháin’ sonraí arna nginiúint ag foinse nach foinse staidrimh í, cláir de ghnáth atá **i seilbh** comhlachta phoiblí, agus nach é is príomhaidhm dó staidreamh a chur ar fáil;
- (15) ciallaíonn ‘fearann’ tacar sonraí nó roinnt tacar sonraí a chumhdaíonn topaicí ar leith;
- (16) ciallaíonn ‘topaic’ inneachar na faisnéise atá le bailiú faoi na haonaid staidrimh, agus cumhdaítear roinnt topaicí mionsonraithe i ngach topaic;
- (17) ciallaíonn ‘topaic mhionsonraithe’ inneachar mionsonraithe na faisnéise atá le bailiú faoi na haonaid staidrimh a bhaineann le topaic, ina gcumhdaítear athróg amháin nó roinnt athróg i ngach topaic mhionsonraithe;
- (18) ciallaíonn ‘tacar sonraí’ **■** athróg amháin nó roinnt athróg atá eagraithe i bhfoirm struchtúrtha;
- (19) ciallaíonn ‘daonáireamh agus áireamh tithíochta’ na tacair sonraí mhionsonraithe dheichbhliantúla agus na meiteashonraí atá le soláthar faoin Rialachán seo;
- (20) ciallaíonn ‘aonad staidrimh’ ball amháin d’uilephobal eintiteas, eadhon daoine, réada nó teagmhais a mbailítear sonraí fúthu agus a dtiomsaítear staidreamh **■** ina leith;
- (21) ciallaíonn ‘athróg’ airí aonaid staidrimh ar féidir le níos mó ná tacar luachanna amháin a bheith ag gabháil leis;
- (22) ciallaíonn ‘miondealú’ tacar luachanna réamhshainithe, scoite, uileghabhálach agus comheisiach ar féidir iad a shannadh d’athróa arb iad aonaid staidrimh a sainghné;
- (23) ciallaíonn ‘leibhéal náisiúnta’ críoch Ballstáit;
- (24) ciallaíonn ‘leibhéal réigiúnach’ leibhéal NUTS3 mar a leagtar amach i Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;
- (25) ciallaíonn ‘leibhéal áitiúil’ leibhéal an aonaid riaracháin áitiúil **■** mar a leagtar amach i Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;
- (26) ciallaíonn ‘leibhéal greille’ greille staidrimh mar a leagtar amach i Rialachán (CE) Uimh. 1059/2003;
- (27) ciallaíonn ‘frámaí’ aon liosta, ábhar nó feiste a theormharcálann agus a shainaitheann eilimintí an spriocphobail agus a d’fhéadfadh, ag brath ar a úsáid, rochtain ar na heilimintí a cheadú, nó saintréithe breise na n-eilimintí a sholáthar;
- (28) ciallaíonn ‘dáta tagartha’ an t-am dá dtagraíonn an staidreamh;
- (29) ciallaíonn ‘tréimhse thagartha’ an t-eatramh ama dá dtagraíonn an staidreamh maidir le teagmhais;

- (30) ciallaíonn ‘am tagartha’ dáta tagartha nó tréimhse thagartha, ag brath ar cé acu an mbaineann an staidreamh le teagmhais nó ar le haonaid staidrimh eile;
- (31) ciallaíonn ‘meiteashonraí’ an fhaisnéis is gá chun staidreamh a úsáid agus a léiriú agus a chuireann síos ar thacair sonraí ar bhealach struchtúrtha;
- (32) ciallaíonn ‘tacair sonraí réamhsheiceáilte’ tacair sonraí arna bhfíorú ag na Ballstáit, ar bhonn rialacha coiteanna maidir le bailíochtú;
- (33) ciallaíonn ‘tuarascáil cháilíochta’ tuarascáil ina gcuirtear faisnéis in iúl maidir le cáilíocht táirge staidrimh nó próisis staidrimh.

Airteagal 3

An bonn daonra

1. Chun críocha an Rialacháin seo, is éard atá sa bhonn daonra na daoine go léir a bhfuil a ngnátháit chónaithe laistigh den Aontas in aonad críochach sonraithe de chuid Ballstáit ar an leibhéal náisiúnta, réigiúnach, áitiúil nó greille, ar an dáta tagartha.
2. Cuimseofar sa bhonn daonra gach duine gnáthchónaitheach, gan beann ar shaoránacht ná an bhfuil an duine gan stát ná an raibh an duine gan stát roimhe sin ■.
3. Fágfar amach as an mbonn daonra daoine a bhfuil a ngnátháit chónaithe lasmuigh de chríoch an Bhallstáit gan beann ar áit bhreithe ná ar shaoránacht, agus gan beann ar aon nasc teaghlaigh, sóisialta, eacnamaíoch nó maoine a d’fhéadfadh a bheith ag an duine leis an mBallstát.
4. Sannfar ar dhaoine nach bhfuil aon ghnátháit chónaithe acu, mar ghnátháit chónaithe, an áit ag a raibh siad ar an dáta tagartha.
5. Cuirfidh na Ballstáit an sainmhíniú ar ghnátháit chónaithe dá bhforáiltear sa Rialachán seo i bhfeidhm i leith na dtacar sonraí go léir a sholáthraítear don Choimisiún (Eurostat) faoin Rialachán seo agus don leibhéal náisiúnta, réigiúnach, áitiúil agus greille.
6. Agus an sainmhíniú ar ghnátháit chónaithe á chur i bhfeidhm, úsáidfí na Ballstáit:
 - (a) ceann amháin de na foinsí sonraí dá dtagraítear in Airteagal 9(1) nó meascán díobh;
 - (b) modhanna meastacháin amhail ‘comharthaí beatha’ **chomh maith le modhanna meastacháin staidrimh eile atá eolaíocht-bhunaithe, dea-dhoiciméadaithe agus ar fáil go poiblí** chun ceartúchán a dhéanamh le haghaidh láithreachta iarbhair san áit ghnáthchónaithe mheasta le linn an chuid is mó den am sa 12 mhí dar críoch an dáta tagartha, agus ■ chun meastachán a dhéanamh ar an líon daoine a bhfuil sé ar intinn acu fanacht, nó a bhfuiltear ag súil go bhfanfaidh siad, le linn an chuid is mó den am sa 12 mhí i ndiaidh dóibh teacht.

6a. Chun críche vótála trí thiomlath cáilithe sa Chomhairle, cuirfidh an Coimisiún an Chomhairle ar an eolas faoi dhaoine iomlán na mBallstát ag deireadh gach bliana tagartha mar a bheidh ar fáil ag an gCoimisiún (Eurostat) an 31 Lúnasa den bhliain féilire tar éis na bliana tagartha.

Airteagal 4

Sonraí staidrimh

Tiomsófar staidreamh faoin Rialachán seo maidir leis na haonaid staidrimh seo a leanas:

- (a) daoine;
- (b) teagmhais bheatha;
- (c) teaghlaigh;
- (d) líonta tí;
- (e) foirgnimh atá beartaithe chun cónaí iontu, áiteanna cónaithe **lena n-áirítear institiúidí**, agus teaghaisí traidisiúnta.

Airteagal 5

Ceanglais staidrimh

1. Cumhdófar sa staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht na réimsí seo a leanas:
 - (a) déimeagrafaíocht;
 - (b) tithíocht;
 - (c) teaghlaigh agus líonta tí.
2. Déanfar an staidreamh sna réimsí a liostaítear i mír 1 den Airteagal seo a eagrú ina thacair sonraí de réir na dtopaicí agus na dtopaicí mionsonraithe a leagtar amach san Iarscríbhinn. ***I gcás inar duine an t-aonad staidrimh, déanfar na tacair sonraí a dhí-chomhiomlánú de réir inscne agus aoise, agus i gcás inarb ábhartha de réir saintréithe eile.***
3. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 17 chun liosta na dtopaicí mionsonraithe san Iarscríbhinn a leasú. Glacfar na gníomhartha tarmligthe sin 12 mhí ar a laghad roimh thús an ama tagartha ábhartha.
4. Agus an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh de bhun mhír 3 den Airteagal seo á feidhmiú aige, áiríteoidh an Coimisiún nach gcuirfear ualach suntasach díreireach ar na Ballstáit agus ar fhreagróirí suirbhéanna leis na gníomhartha sin. Déanfar aon ábhar mionsonraithe nua a mheasúnú i ndáil lena indéantacht trí bhíthin treoirstaidéar arna ndéanamh ag an gCoimisiún (Eurostat) agus ag na Ballstáit i gcomhréir le hAirteagal 14.
5. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena sonrófar airíonna teicniúla na dtacar sonraí agus na meiteashonraí atá le soláthar don Choimisiún (Eurostat). Sonrófar sna gníomhartha cur chun feidhme sin na gnéithe teicniúla seo a leanas, i gcás inarb iomchuí:
 - (a) teidil na n-athróg, a sonraíochtaí teicniúla agus miondealuithe;
 - (b) sonraíochtaí mionsonraithe na n-aonad staidrimh agus na meiteashonraí;
 - (c) aicmithe staidrimh atá le húsáid;
 - (d) spriocdhátaí soláthair;
 - (e) formáidí teicniúla um sholáthar tacar sonraí agus meiteashonraí;
 - (f) ábhar, struchtúr, tréimhsiúlacht, módúlachtaí agus spriocdhátaí soláthair na dtuarascálacha cáilíochta chomh maith le sonraíochtaí breise nuair is gá agus nuair atá údar maith leo.

Glacfar na gníomhartha cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 18(2) 12 mhí ar a laghad roimh thús an ama thagartha ábhartha, ach amháin maidir leis an daonáireamh agus leis an áireamh tithíochta ar ina leith a ghlacfar na gníomhartha cur chun feidhme 24 mhí ar a laghad roimh thús na bliana a thitfidh an dáta tagartha.

Airteagal 6

Tréimhsiúlacht agus amanna tagartha

1. Soláthróidh na Ballstáit an staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht gach ráithe, gach sé mhí, gach bliain agus ar bhonn ilbhliantúil, agus i ndaonáireamh agus áireamh tithíochta deichbhliantúil.
2. Is iad na blianta dar críoch '1' a bheidh sna blianta tagartha don daonáireamh agus don áireamh tithíochta deichbhliantúil.
3. Is iad na blianta dar críoch '1', '5' agus '8' a bheidh sna blianta tagartha do staidreamh ilbhliantúil.
4. Is mar a leagtar amach san Iarscríbhinn a bheidh tréimhsiúlacht agus am tagartha i gach topaice mionsonraithe.
5. Is é an 31 Nollaig 2025 an chéad dáta tagartha a mbeidh staidreamh bliantúil ar an topaic 'stoic daonra' le soláthar ina leith. Is in 2026 a sholáthrófar an chéad am tagartha a mbeidh aon staidreamh eile ina leith faoin Rialachán seo.
6. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh i gcomhréir le hAirteagal 17 chun an Iarscríbhinn a leasú trí na tréimhsiúlachtaí agus na hamanna tagartha a thabhairt cothrom le dáta.

Airteagal 7

Ceanglais staidrimh *ad hoc*

1. Cuirfidh na Ballstáit tacair sonraí agus meiteashonraí *ad hoc* ar fáil don Choimisiún (Eurostat).
2. Tugtar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe a ghlacadh chun an Rialachán seo a fhorlíonadh i gcomhréir le hAirteagal 17 trí na tacair sonraí agus na meiteashonraí atá le soláthar ag na Ballstáit ar bhonn *ad hoc* a shonrú, i gcás ina measfar gur gá staidreamh breise a bhailiú chun freastal ar riachtanais staidrimh bhreise faoin Rialachán seo, **agus tús áite á thabhairt d'fhoinsí agus taifid sonraí riaracháin atá le húsáid chun na sonraí arna n-iarraidh a bhailiú.**
3. Maidir leis an bhfaisnéis dá dtagraítear i mír 2, sonrófar an méid seo a leanas:
 - (a) na topaicí mionsonraithe atá le soláthar sna tacair sonraí *ad hoc* agus na cúiseanna leis na riachtanais bhreise staidrimh sin;
 - (b) na hamanna tagartha.
4. Tabharfar de chumhacht don Choimisiún gníomhartha tarmligthe dá dtagraítear i mír 2 a ghlacadh ag tosú leis an mbliain tagartha 2027 agus 2 bhliain ar a laghad idir gach bailiúchán *ad hoc*.
5. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme chun airíonna teicniúla na dtacar sonraí *ad hoc* agus na meiteashonraí dá dtagraítear i mír 2 a shonrú. Sonrófar sna gníomhartha cur chun feidhme sin na gnéithe teicniúla seo a leanas, i gcás inarb iomchuí:
 - (a) teidil na n-athróg, a sonraíochtaí teicniúla agus miondealuithe;
 - (b) sonraíochtaí mionsonraithe na n-aonad staidrimh agus na meiteashonraí;
 - (c) aicmithe staidrimh atá le húsáid;
 - (d) spriodhataí soláthair.

Glacfar na gníomhartha cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin in Airteagal 18(2) tráth nach déanaí ná 12 mhí roimh thosach an ama tagartha.

Airteagal 8

Tacair sonraí agus meiteashonraí atá le *tarchur* chuig an gCoimisiún

1. ***Tarchuirfidh*** na Ballstáit tacair sonraí agus meiteashonraí réamhsheiceáilte ***chuig an gCoimisiún (Eurostat) i gcomhréir leis an larscríbhinn*** ag baint úsáid as formáid theicniúil arna sonrú ag an gCoimisiún (Eurostat). Úsáidfear seirbhísí an phointe iontrála aonair chun na tacair shonraí agus na meiteashonraí a ***tharchur*** chuig an gCoimisiún (Eurostat).
2. I gcás ina bhfoilsíonn Ballstáit ***sonraí*** a cheanglaítear leis an Rialachán seo ar an leibhéal náisiúnta roimh na spriodhataí ***tarchuir*** arna mbunú de bhun Airteagal 5(5), pointe (d), agus Airteagal 7(5), pointe (d), cuirfidh siad ar fáil don Choimisiún (Eurostat) iad ***gan moill mhíchúí, ar a dhéanaí laistigh de 21 lá féilire ón bhfoilsíú náisiúnta.***
3. ***Tarchuirfidh*** na Ballstáit an méid seo a leanas chuig an gCoimisiún (Eurostat):
 - (a) tacair sonraí agus meiteashonraí athbhreithnithe má dhéantar athbhreithniú i ndiaidh na dtacar sonraí a cheanglaítear faoin Rialachán seo a sholáthar i dtosach;
 - (b) tacair sonraí agus meiteashonraí athbhreithnithe le haghaidh amsraitheanna ábhartha má dhéantar athbhreithniú ar thacair sonraí a cuireadh ar fáil don Choimisiún (Eurostat) roimh chur i bhfeidhm an Rialacháin seo.

Tarchuirfear na tacair sonraí agus na meiteashonraí athbhreithnithe laistigh de **14 lá féilire ón athbhreithniú a dhéanamh** agus comhlánófar iad le tuairisciú cáilíochta i gcomhréir le hAirteagal 12.

Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún ar an eolas gan moill mhíchúí faoi aon chinneadh maidir le tacair sonraí ar leith a athbhreithniú.

Airteagal 9

Foinsí sonraí agus modhanna

1. Úsáidfídh na Ballstáit agus an Coimisiún (Eurostat) ceann amháin nó teaghlaim de na foinsí sonraí seo a leanas, ar choinníoll go n-éascófar leo staidreamh a sholáthar a chomhlíonann na ceanglais cháilíochta a leagtar síos in Airteagal 12:
 - (a) foinsí sonraí riaracháin;
 - (b) suirbhéanna staidrimh nó bailiúcháin eile de shonraí staidrimh;
 - (c) foinsí eile lena n-áirítear sonraí a choinnítear ar bhonn príobháideach;
 - (d) athúsáid sonraí a fhaightear ó chomhroinnt sonraí idir na húdaráis náisiúnta staidrimh agus an Coimisiún (Eurostat) laistigh de CSE.
2. Déanfaidh na Ballstáit measúnú agus faireachán ar cháilíocht a bhfoinsí sonraí, lena n-áirítear taifid riaracháin agus foinsí iomchuí eile a úsáidtear.
3. **Beidh sé d'aidhm ag na Ballstáit forbairt leanúnach a dhéanamh ar fhoinsí agus ar mhodhanna nuálacha agus úsáidfídh siad iad chun feabhas a chur ar an staidreamh arna thiomsú faoin Rialachán seo, ar choinníoll go mbeidh siad ábalta staidreamh a sholáthar a chomhlíonann na ceanglais cháilíochta a leagtar síos in Airteagal 12.**
4. Beidh an staidreamh a thiomsófar faoin Rialachán seo bunaithe ar mhodhanna a bheidh fóna ó thaobh staidrimh de agus a bheidh dea-dhoiciméadaithe agus moltaí idirnáisiúnta agus dea-chleachtas á gcur san áireamh amhail 'comharthaí beatha' agus modhanna eile meastacháin staidrimh eolaíocht-bhunaithe agus a úsáidfear chun an daonra gnáthchónaitheach sna Ballstáit a thiomsú.
5. Ar iarraidh chuí-réasúnaithe a fháil ón gCoimisiún (Eurostat), cuirfidh na Ballstáit torthaí measúnúcháin na bhfoinsí sonraí, doiciméadacht na modhanna agus na soiléirithe is gá ar fáil don Choimisiún (Eurostat).

Airteagal 10

Sonraí riaracháin a rochtain agus a athúsáid go tráthúil

1. **I gcomhréir le hAirteagal 17a de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009**, ceadóidh na húdaráis náisiúnta atá i gceannas ar fhoinsí sonraí riaracháin atá ábhartha chun críocha an Rialacháin seo athúsáid a bhaint as na sonraí sin in am agus i minicíocht atá leordhóthanach chun staidreamh a sholáthar agus a thíolacadh laistigh de na spriocdhátaí agus i gcomhréir leis na ceanglais shonracha cháilíochta de réir an Rialacháin seo. **Bunóidh na húdaráis staidrimh náisiúnta agus na húdaráis náisiúnta atá i gceannas ar na taifid riaracháin na sásraí comhair is gá le haghaidh rochtain thráthúil agus saor in aisce ar na taifid sin.**
 - 1a. **Chun staidrimh ar an topaic mhionsonraithe maidir le saintréithe atá bainteach le fuinneamh a bhaineann le foirgnimh a chur ar fáil, beidh rochtain thráthúil agus rialta ag údaráis staidrimh náisiúnta ar na bunachair sonraí náisiúnta maidir le feidhmíocht fuinnimh foirgneamh de réir Theoir (AE) 2024/1275 agus ceadófar dóibh athúsáid a bhaint as sonraí riaracháin ó na bunachair sonraí sin.**
 - 1b. **Chun miondealuithe daonra de réir inscne a tháirgeadh, úsáidfídh institiúidí staidrimh náisiúnta an fhaisnéis atá ar fáil i bhfoinsí sonraí riaracháin náisiúnta.**
2. Chun críche an Rialacháin seo, ceadófar don Choimisiún (Eurostat), arna iarraidh sin, rochtain agus athúsáid thráthúil a fháil ar shonraí ábhartha agus ar mheiteashonraí ábhartha ó bhunachair sonraí agus ó chórais idir-inoibritheachta arna gcoimeád ag comhlachtaí agus gníomhaireachtaí de chuid an Aontais, lena n-áirítear faoi Rialachán (AE) Uimh. 910/2014, (AE) 2018/1724 agus ar shonraí staidrimh arna stóráil sa lárstóras um thuairisciú agus staidreamh (CRRS). **Go sonrach, beidh rochtain ag an gCoimisiún (Eurostat) ó CRRS ar shonraí ó na Córais Mhórsála TF idir-inoibritheacha (LSITanna) i réimse na saoirse, na slándála agus an cheartais**, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2019/817 agus (AE) 2019/818 agus leis na Rialacháin lena mbunaítear na córais a stóráiltear a gcuid sonraí staidrimh in CRRS. Chuige sin, comhoibreoidh an Coimisiún (Eurostat) tuilleadh leis na comhlachtaí agus na gníomhaireachtaí ábhartha de chuid an Aontais d'fhonn na sonraí staidrimh agus meiteashonraí saincheaptha is gá a shonrú, i gcás inar féidir faoi dhíl an Aontais, maidir le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíocht, leis na módúlachtaí oibriúcháin maidir lena soláthar agus leis na cosaintí riachtanacha fisiceacha agus loighciúla a ghabhann leo.

Airteagal 11

Liostaí na dtíortha agus na gcríoch

1. I gcás ina gcuimsítear faisnéis de réir tíortha nó críoch i dtacar sonraí, úsáidfidh na Ballstáit miondealuithe sonracha chun críocha an Rialacháin seo agus Rialachán (CE) Uimh. 862/2007.
2. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena sonrófar nó lena nuashonrófar liostaí na dtíortha agus na **gcríoch** a mbeidh feidhm acu maidir le miondealaithe staidrimh arna dtiomsú faoin Rialachán seo. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 18(2) den Rialachán seo. ■
3. Beidh feidhm ag gníomhartha cur chun feidhme lena leasaítear níos mó ná aon trian de na catagóirí miondealaithe tíortha nó críoch 12 mhí ar a luaithe i ndiaidh a dteacht i bhfeidhm.

Airteagal 12

Ceanglais cháilíochta agus tuairisciú cáilíochta

1. Glacfaidh na Ballstáit na bearta is gá chun cáilíocht na sonraí agus na meiteashonraí **arna tarchur** a áirithiú.
2. Déanfaidh na Ballstáit bearta iomchuí agus éifeachtacha chun an méid seo a leanas a dhéanamh:
 - (a) na rialacha a bhaineann leis an mbonn daonra mar a leagtar síos in Airteagal 3, a chur chun feidhme go haonfhoirmeach agus go neamhspleách ar na foinsí sonraí a úsáidtear;
 - (b) grúpaí daonra a bhfuil sé deacair teacht orthu a ghabháil nó a mheas;
 - (c) uileghabhálacht agus cruinneas an daonra a chumhdaítear i gcomhréir le hAirteagal 3 a rialú;
 - (d) frámaí a bhunú atá oiriúnach chun críocha an Rialacháin seo agus Airteagal 12 de Rialachán (AE) 2019/1700;
 - (e) rioscaí go ndéanfaí tearcáireamh nó áireamh dúbailte a sheachaint a mhéid a bhaineann le saorghluaiseacht daoine san Aontas, rochtain ata ag daoine ar sheirbhísí trasteorann atá nasctha le teagmhais bheatha agus cearta an duine chun maoin tithíochta trasteorann a cheannach, a bheith acu agus a úsáid ar fud an Aontais, **amhail trí aitheantóirí aonair digiteacha a thabhairt isteach**;
 - (f) **rioscaí féideartha maidir le tearcáireamh nó áireamh dúbailte a sheachaint agus inchoimparáideacht níos fearr a áirithiú maidir le** sreafaí imirce;
 - (g) na sonraí uile a bhfuil gá leo a sholáthar don Choimisiún (Eurostat) chun iomláine an Staidrimh Eorpaigh atá foilsithe a áirithiú.

2a. Déanfaidh an Coimisiún (Eurostat) measúnú ar cháilíocht mheiteashonraí ar na sonraíochtaí, d'fhonn, inter alia, iad a fhoilsiú ar bhealach atá áisiúil don úsáideoir ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin (Eurostat).

3. Tarchuirfidh na Ballstáit chuig an gCoimisiún (Eurostat), den chéad uair faoin 31 Márta 2027 agus gach bliain ina dhiaidh sin dar críoch '0', '3' nó '7', tuarascáil cháilíochta ina mbeidh tuairisc ar cháilíocht an staidrimh arna sholáthar agus ar na próisis staidrimh le haghaidh na dtacar sonraí arna soláthar le linn na tréimhse sin. **Áireofar sna tuarascálacha cáilíochta sin faisnéis** faoi na foinsí sonraí agus na modhanna a úsáidtear, cur i bhfeidhm na gcoincheap agus na sainmhínithe agus na héifeachtaí gaolmhara a d'fhéadfadh a bheith acu ar cháilíocht na bhfoinsí sonraí roghnaithe, athbhreithnithe ar shonraí agus na cúiseanna agus na tionchair a bhaineann leo agus na modhanna rialaithe nochta staidrimh. **Sonrófar sna tuarascálacha cáilíochta freisin an chaoi ar chuir na Ballstáit na bearta** dá dtagraítear i mír 1 i bhfeidhm agus an chaoi ar comhlíonadh na critéir cháilíochta dá dtagraítear i mír 2.

4. Glacfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme lena leagtar amach na socruithe praiticiúla le haghaidh na tuarascálacha cáilíochta agus ábhar na dtuarascálacha cáilíochta.

Ní chuirfear, leis na gníomhartha cur chun feidhme sin, ualach ná costas suntasach breise ar na Ballstáit.

Glacfar iad i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 18(2).

4a. Féadfaidh aon oiriúnú mór dá bhforáiltear leis na gníomhartha cur chun feidhme sin a bheith faoi réir tacaíocht airgeadais agus theicniúil de bhun Airteagal 15 nó maolú de bhun Airteagal 19(1a).

5. Cuirfidh na Ballstáit an Coimisiún (Eurostat) ar an eolas a luaite is féidir faoi aon fhaisnéis ábhartha nó aon athrú i ndáil le cur chun feidhme an Rialacháin seo a mbeadh tionchar aige ar cháilíocht na sonraí arna soláthar, **agus glacthaíad siad bearta chun an fhadhb a réiteach gan moill mhíchúí.**

6. Ar iarraidh **chuí-réasúnaithe** a fháil **ón** gCoimisiún (Eurostat), soláthróidh na Ballstáit, gan aon mhoill mhíchúí, na soiléirithe breise is gá chun meastóireacht a dhéanamh ar cháilíocht na **faisnéise staidrimh, amhail torthaí measúnúcháin na bhfoinsí sonraí agus doiciméadacht na modhanna.**

Airteagal 13

Stóráil sonraí

1. **Is é an cuspóir a bheidh le comhroinnt sonraí idir institiúidí staidrimh náisiúnta agus údaráis náisiúnta eile atá ar an liosta dá dtagraítear in Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 (údaráis staidrimh náisiúnta), agus idir na húdaráis staidrimh náisiúnta sin agus an Coimisiún (Eurostat), go heisiach** staidreamh Eorpach a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo a fhorbairt agus a tháirgeadh agus **■** a gcáilíocht a fheabhsú.

2. Ar mhaithe le comhroinnt shlán sonraí laistigh den CSE, déanfar na coimircí uile is gá **lena n-áirítear bonneagar slán comhroinnte sonraí** maidir le cosaint fhisiceach, **theicniúil** agus loighciúil sonraí. Bunóidh an Coimisiún (Eurostat) bonneagar slán chun comhroinnt sonraí dá dtagraítear i mír 1 a éascú. **■ Féadfaidh údaráis staidrimh náisiúnta an bonneagar slán comhroinnte sonraí sin a úsáid chun na críche a shonraítear i mír 1. Measfar gur rialaitheoirí comhpháirteacha iad an Coimisiún (Eurostat) agus na húdaráis staidrimh náisiúnta a úsáideann an bonneagar slán comhroinnte sonraí sin chun sonraí pearsanta a phróiseáil i gcomhréir le mír 3 chun sonraí pearsanta a phróiseáil sa bhonneagar comhroinnte sonraí slán. I gcás ina n-úsáidfidh na húdaráis staidrimh náisiúnta bonneagar comhroinnte sonraí eile, áiritheoidh siad go ndéanfar foráil sa bhonneagar sin maidir le slándáil atá coibhéiseach ar a laghad leis an tslándáil arna bhunú ag an gCoimisiún (Eurostat).**

3. Nuair is sonraí rúnda de réir bhrí Airteagal 3, pointe 7, de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 nó sonraí pearsanta de réir Rialacháin (AE) 2016/679 agus (AE) 2018/1725 iad na sonraí lena mbaineann, ceadófar na sonraí sin **■** a chomhroinnt agus féadfáir é sin a dhéanamh ar bhonn deonach ar choinníoll:

- (a) go mbeidh sé bunaithe ar iarratas lena dtugtar údar maith leis an ngá na sonraí a chomhroinnt i ngach cás ar leith, go háirithe maidir leis na saincheistanna cáilíochta ar cheart aghaidh a thabhairt orthu go sonrach;
- (b) go mbeidh sé bunaithe **■** ar theicneolaíochtaí cosanta príobháideachais atá deartha go sonrach chun prionsabail Rialacháin (AE) 2016/679 agus (AE) 2018/1725 a chur chun feidhme, go háirithe maidir le teorannú de réir cuspóra, íoslaghdu sonraí, teorannú stórála, sláine agus rúndacht;
- (c) gan dochar do Chaibidil V de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009.

3a. Chun críche na comhroinnte sonraí dá dtagraítear i mír 1, déanfar sonraí neamhrúnda a roinnt idir institiúidí staidrimh náisiúnta agus údaráis náisiúnta eile de chuid Ballstát éagsúil agus idir na húdaráis staidrimh náisiúnta sin agus an Coimisiún (Eurostat).

4. Déanfaidh an Coimisiún (Eurostat) agus na Ballstáit, trí threoirstaidéir, tástáil agus measúnú ar an **mbonneagar i gcomhair** na dteicneolaíochtaí cosanta príobháideachais ábhartha chun sonraí a chomhroinnt **agus** ar a n-oiriúnacht.

5. I gcás ina sainaitheofar sna treoirstaidéir a dhéanfar de bhun mhír 4 den Airteagal seo réitigh éifeachtacha agus shlána maidir le comhroinnt sonraí chun na gcíoch dá dtagraítear i mír 1, féadfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh lena leagtar síos sonraíochtaí teicniúla maidir le comhroinnt sonraí agus bearta maidir le rúndacht agus slándáil faisnéise. Déanfar na gníomhartha cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 18(2).

Airteagal 14

Treoirstaidéir agus staidéir féidearthachta

1. Déanfaidh an Coimisiún (Eurostat), i gcás inar gá agus inarb iomchuí chun críocha an Rialacháin seo, treoirstaidéir agus staidéir féidearthachta a sheoladh ina bhféachfar leis an méid seo a leanas a dhéanamh:

- (a) measúnú a dhéanamh ar an bhfáil atá ar fhoinsí sonraí agus ar a gcáilíocht, lena n-áirítear sonraí a choinnítear ar bhonn poiblí agus ar bhonn príobháideach sna Ballstáit agus ar leibhéal an Aontais;
- (b) forbairt agus measúnú a dhéanamh ar a indéanta atá sé topaicí nua **■**, topaicí mionsonraithe, aonaid staidrimh, athróga agus a miondealuithe a chur i bhfeidhm;

- (ba) measúnú a dhéanamh ar infhaighteacht foinsí sonraí agus feabhas a chur ar mhodhanna chun staidreamh a sholáthar maidir le míchumas daoine agus tástáil a dhéanamh ar dhí-chomhiomlánú staidrimh, lena n-áirítear a n-inchomparáideacht, i gcomhréir leis an dlí náisiúnta agus leis an gcleachtas náisiúnta maidir le cosaint sonraí agus rialú nochtá;
 - (c) modheolaíochtaí nua agus teicnící staidrimh nua a fhorbairt chun cáilíocht a threisiú **agus chun feabhas a chur ar fhaisnéis faoi phobail ar deacair teacht orthu;**
 - (d) **neamhréireachtaí i sonraí** sreabha imirce a laghdú **agus a n-inchomparáideacht níos fearr a áirithiú;**
 - (da) **tearcáireamh nó áireamh dúbailte daoine a laghdú;**
 - (e) tástáil agus measúnú a dhéanamh ar an **mbonneagar i gcomhair** na dteicneolaíochtaí cosanta príobháideachais ábhartha le haghaidh comhroinnt shlán sonraí laistigh den CSE i gcomhréir le hAirteagal 13(4) **agus ar a n-oiriúnacht.**
2. Féadfaidh na Ballstáit a bheith rannpháirteach sna staidéir sin ach áiritheoidh siad, i gcomhar leis an gCoimisiún (Eurostat), go mbeidh na staidéir sin ionadaíoch ar leibhéal an Aontais.
3. Déanfaidh an Coimisiún (Eurostat) meastóireacht ar thorthaí na staidéar sin i gcomhar leis na Ballstáit. Ullmhóidh an Coimisiún (Eurostat) i gcomhar leis na Ballstáit tuarascálacha ar thorthaí na staidéar sin.

Airteagal 15

Maoiniú

1. **Maidir le cur chun feidhme an Rialacháin seo**, cuirfear ranníocaíocht airgeadais **ar fáil ó Chlár an Mhargaidh Aonair arna bhunú le Rialachán 2021/690, i gcomhréir le Rialachán (AE, Euratom) 2018/1046**, do na húdaráis staidrimh náisiúnta dá dtagraítear in Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009, le haghaidh na nithe seo a leanas:
- (a) **glacadh an bonneagair agus an oiliúna chóras staidrimh náisiúnta is gá chun** foinsí sonraí nua nó feabhsaithe, modheolaíochtaí, comhroinnt sonraí, aonaid staidrimh, topaicí, topaicí mionsonraithe, athróga agus a miondealuithe a fhorbairt agus a chur chun feidhme;
 - (aa) **bailiú sonraí ad hoc dá dtagraítear in Airteagal 7 a ullmhú agus a chur chun feidhme;**
 - (b) rannpháirtíocht na mBallstát i dtreoirstaidéir agus staidéir féidearthachta ionadaíocha dá dtagraítear in Airteagal 14.
- 1a. **Beidh méid na ranníocaíochta airgeadais ón Aontas a chuirfear ar fáil de bhun an Airteagail seo bunaithe i gcomhréir le rialacha Chlár an Mhargaidh Aonair mar chuid den nós imeachta buiséadach bliantúil, faoi réir an cistiú a bheith ar fáil.**
- Ina theannta sin, féadfaidh údaráis staidrimh náisiúnta dá dtagraítear in Airteagal 5(2) de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009 seo iarratas a dhéanamh ar thacaíocht ó chlár airgeadais infheidhme eile de chuid an Aontais Eorpaigh i gcomhréir le rialacha na gclár sin. Féadfaidh na Ballstáit iarratas a dhéanamh freisin ar thacaíocht ón Ionstraim um Thacaíocht Theicniúil chun cáilíocht an staidrimh a fheabhsú agus chun modheolaíochtaí a fhorbairt de réir cheanglais an Rialacháin seo i gcomhréir le rialacha na hIonstraime um Thacaíocht Theicniúil agus leis an gcuispóir atá aici táirgeadh, soláthar agus faireachán cáilíochta sonraí agus staidrimh a chothú.**
2. Ní rachaidh an ranníocaíocht airgeadais sin ón Aontas thar 90 % de na costais incháilithe.

Airteagal 16

Leasanna airgeadais an Aontais a chosaint

I gcás ina mbeidh tríú tír rannpháirteach sna gníomhaíochtaí a mhaoineítear faoin Rialachán seo trí bhíthin cinneadh arna ghlacadh de bhun comhaontú idirnáisiúnta nó ar bhonn aon ionstraim dlí eile, tabharfaidh an tríú tír na cearta agus an rochtain is gá don oifigeach údarúcháin atá freagrach, do OLAF, don Chúirt Iniúchóirí agus don OIPE chun a n-inniúlachtaí faoi seach a fheidhmiú go cuimsitheach. I gcás OLAF, áireofar sna cearta sin an ceart imscrúduithe a dhéanamh, lena n-áirítear seiceálacha agus cigireachtaí ar an láthair, de bhun Rialachán (AE, Euratom) Uimh. 883/2013.

Airteagal 17

An tarmligeán a fheidhmiú

1. Is faoi réir na gcoinníollacha a leagtar síos san Airteagal seo a thugtar an chumhacht don Choimisiún chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh.
2. Déanfar an chumhacht chun gníomhartha tarmligthe a ghlacadh dá dtagraítear in Airteagal 5(3), Airteagal 6(6) agus in Airteagal 7(2) a thabhairt don Choimisiún go ceann tréimhse neamhchinntithe ama faoin...[IO: cuir isteach dáta theacht i bhfeidhm an Rialacháin seo].
3. Féadfaidh Parlaimint na hEorpa nó an Chomhairle tarmligeán na cumhachta dá dtagraítear in Airteagal 5(3), in Airteagal 6(6) agus in Airteagal 7(2) a chúlghairm aon tráth. Le cinneadh chun cúlghairm a dhéanamh, cuirfear deireadh le tarmligeán na cumhachta atá sonraithe sa chinneadh sin. Gabhfaidh éifeacht leis an lá tar éis fhoilsiú an chinnidh in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh* nó ar dháta níos déanaí a shonrófar sa chinneadh. Ní dhéanfaidh sé difear do bhailíocht aon ghnímh tharmligthe atá i bhfeidhm cheana.
4. Sula nglacfaidh sé gníomh tarmligthe a ghlacadh, rachaidh an Coimisiún i mbun comhairliúcháin le saineolaithe arna n-ainmniú ag gach Ballstát i gcomhréir leis na prionsabail a leagtar síos i gComhaontú Idirinstitiúideach an 13 Aibreán 2016 maidir le Reachtóireacht Níos Fearr **agus déanfaidh sé Parlaimint na hEorpa a choinneáil ar an eolas faoin obair ullmhúcháin.**
5. A luaithe a ghlacfaidh sé gníomh tarmligthe, tabharfaidh an Coimisiún fógra, an tráth céanna, do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle faoi.
6. Ní thiocfaidh gníomh tarmligthe a ghlacfar de bhun Airteagal 5(3), Airteagal 6(6) agus Airteagal 7(2) i bhfeidhm ach amháin mura mbeidh aon agóid curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa nó ag an gComhairle laistigh de thréimhse 2 mhí ó cuireadh Parlaimint na hEorpa agus an Chomhairle ar an eolas faoin ngníomh sin, nó, sula rachaidh an tréimhse sin in éag, má tá sé curtha in iúl ag Parlaimint na hEorpa agus ag an gComhairle araon don Choimisiún nach gcuirfidh siad ina choinne. Déanfar an tréimhse sin a fhadú 2 mhí ar thionscnamh Pharlaimint na hEorpa nó na Comhairle.

Airteagal 18

Nós imeachta coiste

1. Déanfaidh an Coiste um an gCóras Staidrimh Eorpach (ESSC), arna bhunú le hAirteagal 7 de Rialachán (CE) 223/2009, cúnamh a thabhairt don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.
2. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

Airteagal 19

Maoluithe

1. I gcás ina gceanglaítear le cur i bhfeidhm an Rialacháin seo **I** go ndéanfar mór-oiriúnuithe ar chóras staidrimh náisiúnta Ballstát, féadfaidh an Coimisiún maoluithe a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme, don Bhallstát **sin** ar feadh 7 seacht mbliana ar a mhéad.

1a. I gcás ina n-éilítear mór-oiriúnuithe ar chóras staidrimh náisiúnta Ballstát le gníomhartha tarmligthe nó cur chun feidhme a ghlactar de bhun an Rialacháin seo, féadfaidh an Coimisiún maoluithe a dheonú, trí bhíthin gníomhartha cur chun feidhme, don Bhallstát sin ar feadh 3 bliana ar a mhéad.

2. Agus na maoluithe de bhun mhír 1 den Airteagal seo á ndeonú aige, cuirfidh an Coimisiún san áireamh inchomparáideacht staidreamh na mBallstát agus ríomh tráthúil na gcomhiomlán Eorpach ionadaíoch iontaofa is gá. Agus na maoluithe sin á ndeonú aige, áiritheoidh an Coimisiún freisin go leanfar gan bhriseadh leis na ceanglais maidir le staidreamh, meiteashonraí agus cáilíocht a chumhdaítear leis an Rialachán seo agus a cumhdaíodh roimhe sin le Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 nó le hAirteagal 3 de Rialachán (CE) Uimh. 862/2007.
3. Cuirfidh an Ballstát iarratas ar dheonú a mbeidh údar cuí leis faoi bhráid an Choimisiúin laistigh de 2 mhí ó dháta theacht i bhfeidhm an ghnímh atá i gceist.
4. Glacfaidh an Coimisiún na gníomhartha cur chun feidhme dá dtagraítear i **míreanna 1, 1a agus 3** 1 den Airteagal seo i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in 18(2).

Airteagal 20

Leasuithe ar Rialachán (CE) Uimh. 862/2007

Leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 mar a leanas:

- (1) cuirtear an méid seo a leanas in ionad an teidil: 'Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 ón gComhairle an 11 Iúil 2007 maidir le nósanna imeachta tearmainn agus riaracháin agus breithiúnacha a bhaineann le reachtaíocht inimirce agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 311/76 ón gComhairle maidir le staidreamh i ndáil le hoibrithe ón gcoigríoch a thiomsú';
- (2) In Airteagal 1, scriostar pointí (a) agus (b);
- (3) in Airteagal 2(1), scriostar pointí (a), (b), (c), (f) agus (g);
- (3) **cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 2(1), pointe (d):**
 '(d) **ciallaíonn “saoránacht” saoránacht mar a shainmhínítear in Airteagal 2(1) de Rialachán (AE).../... ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ⁽³¹⁾;**
- (4) Scriostar Airteagal 3;
- (5) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'Airteagal 9c

Sonraí riaracháin a rochtain agus a athúsáid go tráthúil

1. **I gcomhréir le hAirteagal 17a de Rialachán (CE) Uimh. 223/2009**, ceadóidh na húdaráis náisiúnta atá i gceannas ar fhoinse sonraí riaracháin atá ábhartha chun críocha an Rialacháin seo athúsáid a bhaint as na sonraí sin in am agus faoi réir minicíocht atá leordhóthanach chun staidreamh a sholáthar agus a thíolacadh laistigh de na spriocdhátaí agus i gcomhréir leis na ceanglais shonracha cháilíochta de réir an Rialacháin seo. **Bunóidh na húdaráis staidrimh náisiúnta agus na húdaráis náisiúnta atá i gceannas ar na taifid riaracháin na sásraí comhair is gá le haghaidh rochtain thráthúil agus saor in aisce ar na taifid sin.**

2. Chun críche an Rialacháin seo, ceadófar don Choimisiún (Eurostat), arna iarraidh sin, rochtain agus athúsáid thráthúil a fháil ar shonraí ábhartha agus ar mheiteashonraí ábhartha ó bhunachair sonraí agus ó chórais idir-inoibritheachta arna gcoimeád ag comhlachtaí agus gníomhaireachtaí de chuid an Aontais, lena n-áirítear faoi Rialachán (AE) Uimh. 910/2014, (AE) 2018/1724 agus ar shonraí staidrimh arna stóráil sa lárstóras um thuairisciú agus staidreamh (CRRS). **Go sonrach, beidh rochtain ag an gCoimisiún (Eurostat) ó CRRS ar shonraí ó na Córais Mhórscaála TF idir-inoibritheacha (LSITanna) i réimse, na slándála agus an cheartaí, i gcomhréir le Rialachán (AE) 2019/817 agus (AE) 2019/818 agus leis na Rialacháin lena mbunaítear na córais a stóráiltear a gcuid sonraí staidrimh in CRRS. Chuige sin, comhoibreoigh an Coimisiún (Eurostat) tuilleadh leis na comhlachtaí agus na gníomhaireachtaí ábhartha de chuid an Aontais d'fhonn na sonraí staidrimh agus meiteashonraí saincheaptha is gá a shonrú, i gcás inar féidir faoi dhlí an Aontais, maidir le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus le tithíocht, leis na módúlachtaí oibriúcháin maidir lena soláthar agus leis na cosaintí riachtanacha fisiceacha agus loighciúla a ghabhann leo.'**

- (6) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'Airteagal 10a

Liostaí na dtíortha agus na gcríoch

Déanfar liosta na dtíortha agus na gcríoch dá dtagraítear in Airteagal 11 de Rialachán (AE).../... (*) + ...a chur i bhfeidhm chun staidreamh a thiomsú faoin Rialachán seo chun inchomparáideacht sonraí a bhaineann go sonrach le tír agus críocha ar fud an Staidrimh Eorpaigh a áirithiú. Cuirfidh na Ballstáit na liostaí sin i bhfeidhm den chéad uair chun staidreamh atá dlite faoin Rialachán seo a thiomsú ag tosú le tarchur sonraí don bhliain tagartha 2026.'

(*) Rialachán (AE).../... Rialachán ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle maidir le staidreamh Eorpach maidir leis an daonra agus maidir le tithíocht, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 862/2007 agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 763/2008 agus Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 (IO...).'

⁽³¹⁾ IO: cuir isteach sa téacs uimhir an Rialacháin atá i ndoiciméad (2023/0008(COD)) agus cuir uimhir, dáta, teideal agus tagairt IO an Rialacháin sin isteach san fhonóta.

+ IO: cuir isteach sa téacs uimhir an Rialacháin atá i ndoiciméad (2023/0008(COD)) agus cuir uimhir, dáta, teideal agus tagairt IO an Rialacháin sin isteach san fhonóta.

*Airteagal 21***Aisghairm**

Déantar Rialachán (CE) Uimh. 763/2008 agus Rialachán (AE) Uimh. 1260/2013 a aisghairm le héifeacht ón 1 Eanáir 2026 gan dochar do na hoibleagáidí a leagtar amach sna gníomhartha dlíthiúla sin maidir le tréimhsí tagartha a thitfidh, go hiomlán nó go páirteach, roimh an dáta sin.

Déanfar tagairtí do na Rialacháin aisghairthe a fhorléiriú mar thagairtí don Rialachán seo.

*Airteagal 22***Teacht i bhfeidhm agus cur i bhfeidhm**

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh feidhm aige ón 1 Eanáir 2026.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh i/in/sa ...,

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa
An tUachtarán

Thar ceann na Comhairle
An tUachtarán

IARSCRÍBHINN

Réimsí, topaicí agus topaicí mionsonraithe agus tréimhsiúlacht agus am tagartha in aghaidh na topaice mionsonraithe

Réimse	Topaic	Topaic mhionsonraithe	Tréimhsiúlacht	Am tagartha (dáta nó tréimhse)
Déimeagrafaíocht	Stoic daonra	Saintréithe bunúsacha an duine	6M	30.6.BB agus 31.12.YY
			A	31.12.YY
			MA	31.12.YY
			D	31.12.YY
		Saintréithe socheacnamaíocha an duine	A	31.12.YY
			MA	31.12.YY
			D	31.12.YY
	Torthúlacht	Breitheanna	Q	Mí
			A	Bliain
		Foirceannadh toirchis go dleathach ¹	A	Bliain
	Básmhaireacht	Básanna	Q	Mí, Seachtain
			A	Bliain
		Básanna naíonán	A	Bliain
		Básanna déanacha féatais	A	Bliain
	Páirtnéireachtaí	Póstaí agus páirtnéireachtaí cláraithe	A	Bliain
		Saintréithe daoine a théann isteach i bpósadh nó i bpáirtnéireacht chláraithe	A	Bliain
		Colscarthaí agus páirtnéireachtaí cláraithe foirceanta	A	Bliain
	Imirce	Inimircigh	Q	Mí
			A	Bliain
		Eisimircigh	Q	Mí
			A	Bliain
		Imirce inmheánach	A	Bliain
	Fáil agus cailliúint náisiúntacht Bhallstáit den Aontas agus saoránacht an Aontais	Daoine a fuair saoránacht	A	Bliain
		Daoine a chaill /a ghéill saoránacht	A	Bliain

Réimse	Topaic	Topaic mhionsonraithe	Tréimhsiúlacht	Am tagartha (dáta nó tréimhse)
Tithíocht	Áiteanna cónaithe	Saintréithe na n-áiteanna cónaithe	D	31.12.YY
	Teaghaisí traidisiúnta	Saintréithe bunúsacha foirgnimh	MA	31.12.YY
			D	31.12.YY
		Saintréithe foirgnimh a bhaineann le fuinneamh	MA (A ó 2031 ar aghaidh)	31.12.YY
			D	31.12.YY
	Teaghaisí traidisiúnta áitithe	Saintréithe teaghaisí traidisiúnta áitithe	D	31.12.YY
		Úsáid teaghaisí traidisiúnta áitithe	D	31.12.YY
Teaghlaigh agus líonta tí	Teaghlaigh	Saintréithe teaghlaigh	D	31.12.YY
	Líonta tí	Saintréithe lín tí	A	31.12.YY
			MA	31.12.YY
		Staid lín tí an duine	A	31.12.YY
			D	31.12.YY

¹ Is ar bhonn deonach a sholáthrófar na sonraí sin.

Eochair

Tréimhsiúlacht	
Gach ráithe	Q
Gach 6 mhí	6M
Gach bliain	A
Go hilibhliantúil (blianta dar críoch '1', '5', '8')	MA
Gach deich mbliana (blianta dar críoch '1')	D